

תלמוד
ירושלמי

מסכת
ערלה

עין שמש
נר מצוה

א מי' פ'י
תת"ש י"ב
פ'ת"ש י"ב
ס' לר' ע"ד
יא
כ מי' פ'א
מחומות
ס'י"ב וכו'
יב
ג מי' פ'ו
תת"ש ס'ה
יג
ד מי' פ'ה
מחומות
ס'י"ב וכו'

נליין
הש"ס
וציון
ירושלים

אילן שקמת
שום הארץ .
ש' יושין דכ"ז
כמטתא הוא
טבל ות לין
מטריין וכו'
גפיון או ס'
יבטל
ובכו' שריזו
כפ' ו' ג' ג' ג'
ח' וכו' וכו'
ק"ט וכו'
כאן ר' אבהו
יטעם כטבל
וכתפשו
מטריין או
נוה לא דפת
טריזיה
כפ"ט תת"ש
כאן רק ס'ו
לחוסת' מ"ט
כאן הניטא
כאילו הוא
נשע כולו
יארך הינו
יטבל וחולין
אדונין או
י"ה קדאשו
גביטין מ"ו
וחולין ק"ט
ורב' כתי' .
החלין ט"ס
יפ"ג דלפי
שחו' גביטין
דכל תת' וכו'
חשוב מקלות
יב'ר'ו
מקלות טל
גבו'ס דכתי'
וחלין כי' דף
כ"ג

נמשו ג' שנים גם כן נחייב בו מחשבת חזק של לד הפנימי ומצוי
ללא דמיון לכך דר' יוסי במתני' דתמן חד הפנימי שהוא למאכל
לעולם הוא למאכל ומה שהוא לסייג לעולם הוא לסייג ואין כאן עירוב
מחשבת חזק אבל הכא מכיון שנתפרט בו בטלו מחשבת חזק ברין
הוא שיהא חייב : נטעו . פיהו כל
שלש שנים הראשונים לסייג ומאין
ואילך חשב עליו שיהא למאכל
והוסף האילן אח"כ בנידולו פלגי
אמוראי בתוספתו דאלו לא הוסיף
הרי כל ג' שנים של ערלה לא היה בו
לד חזק וכן דין רבעי ג"כ אין לו
כדלקמן דכל שאין לו ערלה אין לו
רבעי אלא בתוספת שלו ס"ל לר'
ירמיה דנמי פטור מן הערלה
כדמפרש עמייה לקמן ור' בא
ס"ל דהתוספת חייב דהוי כנטייה
בתוליה : א"ר יוסי דהא דר'
ירמיה מתמי קשיא . כלומר לפוס
ריבסא נראה דקשיא על דברי ר'
ירמיה מחמתים דברימיה דלקמיה
ואש"ה לית הוא אלא נוחא ולא
קשיא מידי כדמפרש ואילי : דמי .
בתוספתא והובאה לעיל בפ"ה
דפאה וככמה מקומות שדה
שהביא עליה לפני גבוי וחזר ולקחה
ישראל ממנו ר"ע אומר התוספת
שגולה בראשית ישראל פטור מן
המעשרות לפי שכבר הביאה שלש

האילן פטור הכי גם כן נחייב בו מחשבת חזק של לד הפנימי ומצוי
ללא דמיון לכך דר' יוסי במתני' דתמן חד הפנימי שהוא למאכל
לעולם הוא למאכל ומה שהוא לסייג לעולם הוא לסייג ואין כאן עירוב
מחשבת חזק אבל הכא מכיון שנתפרט בו בטלו מחשבת חזק ברין
הוא שיהא חייב : נטעו . פיהו כל
שלש שנים הראשונים לסייג ומאין
ואילך חשב עליו שיהא למאכל
והוסף האילן אח"כ בנידולו פלגי
אמוראי בתוספתו דאלו לא הוסיף
הרי כל ג' שנים של ערלה לא היה בו
לד חזק וכן דין רבעי ג"כ אין לו
כדלקמן דכל שאין לו ערלה אין לו
רבעי אלא בתוספת שלו ס"ל לר'
ירמיה דנמי פטור מן הערלה
כדמפרש עמייה לקמן ור' בא
ס"ל דהתוספת חייב דהוי כנטייה
בתוליה : א"ר יוסי דהא דר'
ירמיה מתמי קשיא . כלומר לפוס
ריבסא נראה דקשיא על דברי ר'
ירמיה מחמתים דברימיה דלקמיה
ואש"ה לית הוא אלא נוחא ולא
קשיא מידי כדמפרש ואילי : דמי .
בתוספתא והובאה לעיל בפ"ה
דפאה וככמה מקומות שדה
שהביא עליה לפני גבוי וחזר ולקחה
ישראל ממנו ר"ע אומר התוספת
שגולה בראשית ישראל פטור מן
המעשרות לפי שכבר הביאה שלש

ביר הגין והניעה התבואה לעונת המעשרות כשנעשה בראשית המעשר
והחמישית התוספת שהוסיפה ביד ישראל חייבת וכו' והוא הראיה
דקשיא על ר' ירמיה דהא חמשים מחייבי כאן בתוספת ואש"ה שהביאה
שלים ביד הגוי : והכא עיקרו פטור ותוספתו חייב . בחמה וסיומה
דמילתיה דר' יוסי הוא וכלומר דמכל מקום נוחא היא ולא קשיא על
הא דר' ירמיה דשאי תת' חמשים ומאה חמשים חייב הוא שניתוסף
ביד ישראל ואין אהה פטורו בשביל שלש הראשון שיש בו מהפטור
הגדול בחיוב חייב הוא וטורס ומעשר לפי חשבון כדאמרין לעיל
בפ"ה דמעשרות כהל"ד אבל הכא הרי עיקרו פטור הוא לגמרי מן
הערלה שכבר עברו עליו שלש שנים הראשונים בפטור והיאך יא
התוספת חייב שניתוסף בו אח"כ מהעיקר שאין בו לד חזק כלל אלא
ודאי ברין הוא שהתוספת פטור כר' ירמיה : א"ר יוחנן דברי ר'
ישמעאל וכו' . כלומר מניין בחדא ברייתא דס"ל לר' ישמעאל דכל
שאין לו ערלה אין לו רבעי והשחא מיבעי ליה לר' יוחנן היכי דמי האי
דר' ישמעאל אם עד שיהא לו שלש שנים ערלה קאמר דלא יש לו דין
רבעי או אפי' אם אין לו אלא שנה אחת מערלה או שנים וכו' וכן
שנטעו שנה אחת או שנים שיהא לסייג ומאין למאכל למאכל דככה"ג
יש לו מיהא דין ערלה בשנה אחת או שנים משלש שנים יש לו דין
רבעי ומשום דר' יוחנן סתם דבריו בהבעי' דיליה ואיכא לפרוש להכי
ולהכי פלגינן בהא תלמודו ר' יונה ור' יוסי דר' יונה מפרש דעיקר
ערלה לריכה ל' לר' יוחנן כלומר בעיקר דין ערלה נכספק כאן אם
השנה או השנים שהן למאכל נובחט בו דין ערלה או לא לפי שאין
עיקר ערלה פחות שנים כלומר השנים של ערלה וכן שלש שנים ולפיכך
נכספק לו דהואיל וכאן אין בהאילן הזה שלש שנים שלמים של חזק
ערלה איכא למימר דשכוב אין בו דין ערלה כלל ואפי' באיזה שנה או

נמשו ג' שנים גם כן נחייב בו מחשבת חזק של לד הפנימי ומצוי
ללא דמיון לכך דר' יוסי במתני' דתמן חד הפנימי שהוא למאכל
לעולם הוא למאכל ומה שהוא לסייג לעולם הוא לסייג ואין כאן עירוב
מחשבת חזק אבל הכא מכיון שנתפרט בו בטלו מחשבת חזק ברין
הוא שיהא חייב : נטעו . פיהו כל
שלש שנים הראשונים לסייג ומאין
ואילך חשב עליו שיהא למאכל
והוסף האילן אח"כ בנידולו פלגי
אמוראי בתוספתו דאלו לא הוסיף
הרי כל ג' שנים של ערלה לא היה בו
לד חזק וכן דין רבעי ג"כ אין לו
כדלקמן דכל שאין לו ערלה אין לו
רבעי אלא בתוספת שלו ס"ל לר'
ירמיה דנמי פטור מן הערלה
כדמפרש עמייה לקמן ור' בא
ס"ל דהתוספת חייב דהוי כנטייה
בתוליה : א"ר יוסי דהא דר'
ירמיה מתמי קשיא . כלומר לפוס
ריבסא נראה דקשיא על דברי ר'
ירמיה מחמתים דברימיה דלקמיה
ואש"ה לית הוא אלא נוחא ולא
קשיא מידי כדמפרש ואילי : דמי .
בתוספתא והובאה לעיל בפ"ה
דפאה וככמה מקומות שדה
שהביא עליה לפני גבוי וחזר ולקחה
ישראל ממנו ר"ע אומר התוספת
שגולה בראשית ישראל פטור מן
המעשרות לפי שכבר הביאה שלש

שנים שהן של מאכל ור' יוסי מפרש לה להבעי' של ר' יוחנן דעיקר דין רבעי הוא דלריכה ליה אם דוקא שלש שנים חזק ערלה בעינן לדין רבעי
או לאו דוקא ג' שנים אלא שיהא בו מיהא דין ערלה ואפי' בשנה אחת טהנה בו אח"כ דין רבעי ור' ישמעאל ה"ק כל שאין לו ערלה כלל אין לו רבעי
ולאפיקו אהיה לו ערלה ואפי' שנה אחת מג' שנים הראשונים יש לו דין רבעי ובדפרשיהו מעיקרא אבל לענין דין ערלה באילן היה לא מספקא
ליה לר' יוחנן דמוסתברא דלוחה שנה מהג' שנים שהיא למאכל טהב בו דין ערלה ועד שיעברו עליו ג' שני ערלה עס אוהה שנה : חמי . בתוספתא
והובאה לעיל בפ"ה דבמאי : כאלו טלו בארץ . והשרשים יונקין זה מזה וכלמה ועד שיעברו עליו ג' שני ערלה עס אוהה שנה : חמי . כלומר אליבא דר'
קאמר משום שנטעו כטבל וחולין מקורבין זה בזה ולענין זה הוא כרבי דאומר שרשין חייב ח"ל הוא חולין וכמעשר הוא ומלך של אפי'
הוא טבל : שורש פטור פטור . אם יש מעורב בשרשין שורש א' של פטור פטור הוא אם שאר השרשין ואפי' יונקין הן מן החיוב וכדמפרש ואילי :
מאי . לענין מאי קאמר לה ר' יוחנן בפשיטות להאי מילתא אם סובר הוא כרבי דאומר שרשין חייב יונקין זה מזה כהאי דקאמר באילן שמקצתו
נטוע בארץ ומקצתו בח"ל ומכריע הוא להלכה כרבי וקאמר הש"ס דלא היא אלא מילתיה דר' יוחנן לר"ה הוא ולענין אחר הוא דקאמר הכא

מראה הפנים
פירא לאו כדמי' ועל"מ כאן דכחוס' אחר גני פרסא מטריק ספוסה סוף נחל :
דרבנן שרי כהא' טל' לפי ג' וכו' . דין החוסתא : ושידן לא למאכל הכל לעיל
כפ"ה דפאה וכו' פ"ה פ'ת"ש פ"ה : תני אילן שקמתא נטעו נטעו נטעו .

שנינו נוסחאות (גוי"ס) צד דכ"ז ליהא . (ז"ה) זה בזה ג"כ : כזה על זה .

סודרה הש"ס

הא ילדה וכו'. כלומר הא ש"מ מהך דר' יוחנן דס"ל כתי תנאי דלעיל דילדה שסיפקה לוקינה טהורה הילדה מיד ולעולם מחזוב ערלה ולא חייבין שמה הכריזה מקודם שהתאמה מן הזקונה משום דאפי' שהרישה מקודם שרשים אין בהן מנהג וכדמסקין ואילך דאם תאמר לא טהרה אם כן ישרשה אחר

שהתאמה להזקונה יום כן אפילו מוסף כמה אחר כך אסור דהרי יש בה אסור דהא חנן לא ידעין ולעולם איכא למיחש שמה שהרישה מקודם ושארה גזאסור שאין גידולי היצר של אח' : מעלין אם האיסור וקמ"ל בזה דהא דאמר ר' יוסי לעיל בשם ר' יוחנן דשרשים ה"ן בהן ממש מילתא הוא דהכי כמעין נמי מהאי דר' אבהו בשם ר' יוחנן וכדלחנן : אחרונ שחנט וכו'. ר"ז בשם רבנן מוסף כהא דקאמר לוקין עליו משום אסור. ערלה בכזית : א"ר מישא לר' זעירא תרתין מילין אתון אמרין וכו'. משום דקס"ד דר' מישא דהא אחרונ של ערלה שסיפקו לחבירו והסוף אחר כך בגידוליו יש בו אסור ויש בו היצר ואין גידולי היצר מעלין אם האיסור דקאמר היט שאין מעטלין את האיסור אלא מה שאסור נשאר אסור ומה שיש בו גידולי היצר שלאחר כך היצר הוא והרי כאן אסור והיצר שנתערבו ולפיכך מוקשה הוא לר"ז

תרתין מילין אתון אמרין וכו' זה את זה דהכא אתון אמרין שאין גידולין בהאין מתמה האיסור מעלין את האיסור ונשאר האסור באיסור והכא אתון אמרין שלוקין עליו בכזית ואמאי הא יש בו נס כן מהאיסור ואם לא אכל אלא בכזית הרי אין בו כשיעור מן האיסור : וילקח לפי חשבון שיש בו . כלומר הכי מצטי לך לנזימו שאינו לוקה

אלא לפי חשבון האיסור שיש בו . ואם כן עד שיאכל יותר מנכזית כדי שטבל לומר שאלכ בכזית מן האיסור שיש בו : אמר רבי יונה . דלא קשיא כאן מחמת עלמו הוא חי ולא מחמת הסיפוק הוא כלי' דלא דקבלקא אדעתך שיש כאן איסור והיצר מעורבין בו דלא הוא דכאן לטנין את הכל ממנו ודאי טלו איסור הוא שהרי עכ"פ מחמת עלמו שהוא ערלה הוא חי ומתגדל ומהיכי שיהי לומר שיש בו היצר : וכאן מחמת הסיפוק הוא . כלומר והא דאמרין שאין גידולי איסור וכו' לאו דהיכר נשאר בכזית אלא דלא תימא מכיון שניתוסף בו אחר הסיפוק לחבירו שהוא היצר יהא מעטל חף האיסור שבחתימה קמ"ל דלא ולעולם טלו אסור דהא מיהת עיקר גידוליו מחמת איסור הוא שהרי ערלה הוא וא"כ ברין הוא שלוקין עליו בכזית : מעשה וכו' טהרו וא"ו . בתמיה ביומא דמילתיה דר' יונה הוא דאי לא תימא הכי א"כ מעשה נאמר אחרונ של ערלה שאלא לנשת היצר וסיפקו לחבירו וחבירו לחבירו שהן של היצר וטהרו וא"ו והא הראשון שהוא של ערלה נמי היצר הואיל ועבדין סיפקו לאלו שהן של היצר אמתהא הא ודאי לא דאיסור ערלה שבו נהיבן הלך ובי אמרין שהסיפוק משל היצר מטהר מן הערלה היינו דוקא בילדה שסיפקה לוקינה דהיינו ק' ילדה לא חל עליה עדיין איסור ערלה אלא מיד שסיפקה לוקינה טהרה הזקונה אמתה שלא תבא להילדה איסור ערלה אבל הכא נשכר בא אחרונ הזה לאיסור ערלה ודאי לא אמרין הכי דהיינו שסיפק ליה להאחרונ

הא ילדה שסיפקה טהורה הילדה . אין תימר דא טהרה אפי' מוסף כמה אסור . ר' זעירא בשם רבנן אחרונ שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסף כמה אסור . לוקין עליו בכזית . אמר רבי מישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון ואינון פליגין חדא על חדא . דהכא אתון אמרין שאין לרבי איסור מעלין את האיסור והכא אתון אמרין לוקין עליו בכזית . וילקח לפי חשבון שיש בו . אמר רבי יונה כאן מחמת עצמו הוא חי וכאן מחמת הסיפוק הוא . מעתה אחרונ שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו (וחבירו בחבירו) וכן חבירו סיפקו זה לזה טהרו ה את זה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסידא תריהון אמרין בסתם חלוקין . מה נן קיימין א"א דבר בריא הוא שהוא חי מכא הזקנה דברי הכל מותר . ואם דבר בריא שהוא חי מכא הילדה דברי הכל אסור . אלא כי נן קיימין בסתם . כיצד הוא יודע רבי ביבי בשם רבי (*) חנינה אם היו העלים הפוכין כלפי הילדה דבר בריא שהוא חי מכא הזקנה ואם היו העלים הפוכין כלפי הזקנה דבר בריא שהוא חי מכא הי'דה . אמר רבי יודן בר חנין סימנא דאכיל מן חבריה בהית מסתכל ביה . אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה תיפתר שנשרו העלין : בריכה שנתפסקה . אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא אפילו אינן דאמר רבי יסי בשם רבי יוחנן כי בצד שעקרו ושחלו ביון שהשריש מעשר לפי כולו . רבי חיייה בשם רבי יוחנן * בצל שעקרו ושחלו ביון שהשריש מעשר לפי כולו דלא תיסבור מימר אוף הכא כן . חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון תבל מהו שיאמר ביותר סמאיתם : א"ל אין תבל ביותר סמאיתם . והתנינן * כל המחמין והמתבטע והמדממע . אין תימר למאה מאתים אפילו

הא אלא אפי' באילן זקן שיש בו פירות ונעקר ונטעו דחייב בערלה כמה שיתגדל בו א"כ אבל אלו הפירות של היצר שגדלו בו וניסוספו אחר שנעשו הם הסיפוי במאחיס אכרין ואם לאו מוסרין : דאמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן וכו' וכן אמר נמי ר' חיייה בשם ר' יוחנן . דבגל שעקרו ותיקט מן המשטרות וחזרו ושתלו כיון שהריש אחר ששתלו מעשר אותו לפי טלו שטלו נעשה טבל ולרדך לתקן הכל והלך קמ"ל ר' יודן דלא תיסבור מימר אוף הכא לענין ערלה כן דאיתן פירות של היצר נאסרו בו הן מחמת חוספת איסור שניתוסף בהן ואפי' אין בחוספת מאחיס כמו שהן נבי טבל לפיכך אשמעינן דלא היא משום דאפי' נבי טבל דאיסור בכל שהוא במין גמיון אבל ערלה בטילה בחדר ומאחיס ואין איסור אלא"כ ניתוסף במאחיס והאי גופיה קמ"ל בתמיה' בבריכה ור' יודן מפרש דלא דוקא גבי בריכה אמרו כן אלא ה"ה נמי באילן והא דנקט בתמיה' בריכה כדיון זה אידי דחייבי במזיל דבריכה חיי להא נמי בבריכה : חילפיי שאל לר' יוחנן ולר"ש בן לקיש . גרסינן לכל האי סוגיא עד גרס הכא אפי' מאה מותר בפ"ו דגידר בהל"ט : הכל מהו שיאמר ביותר ממאחיס . תבלין של ערלה ושל כללי הכרם אם אכרין הן חף ביותר ממאחיס משום דלעעמא עבדו ואיכא למימר נמי דאינן בטלין בא' ומאחיס כשאר איסורי ערלה וכלאי הכרם והשיבו לו דאין חבלין אכרין ביותר ממאחיס אלא חף הן בטלין באחד ומאחיס : והתנינן וכו' . ומה זו השאלה ואיך השיבו לו כן והתנינן לקמן בפ"ב כל

פ' ה'ס' יוחנן ו' : ד"ס כל זמנתי' ס' נדרים ו' : פחות פ' ירושלמי יר' פ"ו לקמן פ"ב פ"ד

מהאיסור ערלה שבו והלך כולו הוא אסור : בסתם חלוקין . אפלטנא דר"מ ורבנן בתמיה' קאי דבסתם מיירי שאין אתו יודעין אם הילדה חי הוא מכא גנן הזקונה או לא כדמסיים ואילך דכמה חנן קיימין לפדושי פלגמי' אם בדבר בריא שהילדה חי מכא גנן הזקונה כהא לא היו פלגי ר"מ ולר"ה מותר הוא ואם בהיפך שדבר בריא הוא שהוא חי מכא הילדה כלומר זה שסיפקו לא חי הוא ובכא הזקונה אלא מכא עלמו כהא לא הוו פלגי רבנן אלא ר"ה אסור אלא ע"כ כדאמרן דכי חנן קיימין צלגונתיהו בסתם הוא דפליגי וקסבר ר"מ דמוקם שמה יפה הוא דמותר כדפרישית בתמיה' : כיצד הוא יודע . כלומר דאמרת אם דבר בריא הוא וכו' ומשמע דאיכא למיקם על האי מילתא וכי'ד הוא יודע ליה וקאמר ר' ביבי בשם ר"ח דהוה סמינן אם היו העלין של הילדה הפוכין כלפי הילדה כלומר כלפי עלמו לגד אחר ואין כלפי הזקונה דבר בריא הוא שהילדה חי הוא מכא הזקונה ולפיכך הוא הוסיף פניו ממנה דלקמן ואם היו העלין של הילדה הפוכין כלפי הזקונה ולא לגד האחר ביוע כלפי שהוא חי מכא הילדה והיינו מכא עלמו וכדקאמר רבי יודן דסימנא על כך הוא דמאן דאכיל מן חבריה ביהת מסתכל ביה בזה הוא מלהסתכל בפניו והופך פניו לגד אחר : א"ר יודן וכו' . משום דקשיא דאי הכי נבדוק בהעלין ואמאי קאמרת דפלגונתיהו בסתם הא איכא למיקם עלה דמילתא ולפיכך קאמר דתיפתר פלגונתיהו דתמיה' שנשרו העלין של הילדה ואי אפשר לנזימו דהאי סימנא : בריכה שנתפסקה . קמי בתמיה' אם הוסיפה במאחיס אסור הא לאו הכי מותר ואע"פ שיש כאן תוספת איסור מפני שטבל בשל היצר ואמר ר' יודן עלה דלא סוף דבר בבריכה הדין

הא ילדה שסיפקה טהורה הילדה . אין תימר דא טהרה אפי' מוסף כמה אסור . ר' זעירא בשם רבנן אחרונ שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסף כמה אסור . לוקין עליו בכזית . אמר רבי מישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון ואינון פליגין חדא על חדא . דהכא אתון אמרין שאין לרבי איסור מעלין את האיסור והכא אתון אמרין לוקין עליו בכזית . וילקח לפי חשבון שיש בו . אמר רבי יונה כאן מחמת עצמו הוא חי וכאן מחמת הסיפוק הוא . מעתה אחרונ שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו (וחבירו בחבירו) וכן חבירו סיפקו זה לזה טהרו ה את זה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסידא תריהון אמרין בסתם חלוקין . מה נן קיימין א"א דבר בריא הוא שהוא חי מכא הזקנה דברי הכל מותר . ואם דבר בריא שהוא חי מכא הילדה דברי הכל אסור . אלא כי נן קיימין בסתם . כיצד הוא יודע רבי ביבי בשם רבי (*) חנינה אם היו העלים הפוכין כלפי הילדה דבר בריא שהוא חי מכא הזקנה ואם היו העלים הפוכין כלפי הזקנה דבר בריא שהוא חי מכא הי'דה . אמר רבי יודן בר חנין סימנא דאכיל מן חבריה בהית מסתכל ביה . אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה תיפתר שנשרו העלין : בריכה שנתפסקה . אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא אפילו אינן דאמר רבי יוחנן כי בצד שעקרו ושחלו ביון שהשריש מעשר לפי כולו . רבי חיייה בשם רבי יוחנן * בצל שעקרו ושחלו ביון שהשריש מעשר לפי כולו דלא תיסבור מימר אוף הכא כן . חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון תבל מהו שיאמר ביותר סמאיתם : א"ל אין תבל ביותר סמאיתם . והתנינן * כל המחמין והמתבטע והמדממע . אין תימר למאה מאתים אפילו

הא אלא אפי' באילן זקן שיש בו פירות ונעקר ונטעו דחייב בערלה כמה שיתגדל בו א"כ אבל אלו הפירות של היצר שגדלו בו וניסוספו אחר שנעשו הם הסיפוי במאחיס אכרין ואם לאו מוסרין : דאמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן וכו' וכן אמר נמי ר' חיייה בשם ר' יוחנן . דבגל שעקרו ותיקט מן המשטרות וחזרו ושתלו כיון שהריש אחר ששתלו מעשר אותו לפי טלו שטלו נעשה טבל ולרדך לתקן הכל והלך קמ"ל ר' יודן דלא תיסבור מימר אוף הכא לענין ערלה כן דאיתן פירות של היצר נאסרו בו הן מחמת חוספת איסור שניתוסף בהן ואפי' אין בחוספת מאחיס כמו שהן נבי טבל לפיכך אשמעינן דלא היא משום דאפי' נבי טבל דאיסור בכל שהוא במין גמיון אבל ערלה בטילה בחדר ומאחיס ואין איסור אלא"כ ניתוסף במאחיס והאי גופיה קמ"ל בתמיה' בבריכה ור' יודן מפרש דלא דוקא גבי בריכה אמרו כן אלא ה"ה נמי באילן והא דנקט בתמיה' בריכה כדיון זה אידי דחייבי במזיל דבריכה חיי להא נמי בבריכה : חילפיי שאל לר' יוחנן ולר"ש בן לקיש . גרסינן לכל האי סוגיא עד גרס הכא אפי' מאה מותר בפ"ו דגידר בהל"ט : הכל מהו שיאמר ביותר ממאחיס . תבלין של ערלה ושל כללי הכרם אם אכרין הן חף ביותר ממאחיס משום דלעעמא עבדו ואיכא למימר נמי דאינן בטלין בא' ומאחיס כשאר איסורי ערלה וכלאי הכרם והשיבו לו דאין חבלין אכרין ביותר ממאחיס אלא חף הן בטלין באחד ומאחיס : והתנינן וכו' . ומה זו השאלה ואיך השיבו לו כן והתנינן לקמן בפ"ב כל

הא אלא אפי' באילן זקן שיש בו פירות ונעקר ונטעו דחייב בערלה כמה שיתגדל בו א"כ אבל אלו הפירות של היצר שגדלו בו וניסוספו אחר שנעשו הם הסיפוי במאחיס אכרין ואם לאו מוסרין : דאמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן וכו' וכן אמר נמי ר' חיייה בשם ר' יוחנן . דבגל שעקרו ותיקט מן המשטרות וחזרו ושתלו כיון שהריש אחר ששתלו מעשר אותו לפי טלו שטלו נעשה טבל ולרדך לתקן הכל והלך קמ"ל ר' יודן דלא תיסבור מימר אוף הכא לענין ערלה כן דאיתן פירות של היצר נאסרו בו הן מחמת חוספת איסור שניתוסף בהן ואפי' אין בחוספת מאחיס כמו שהן נבי טבל לפיכך אשמעינן דלא היא משום דאפי' נבי טבל דאיסור בכל שהוא במין גמיון אבל ערלה בטילה בחדר ומאחיס ואין איסור אלא"כ ניתוסף במאחיס והאי גופיה קמ"ל בתמיה' בבריכה ור' יודן מפרש דלא דוקא גבי בריכה אמרו כן אלא ה"ה נמי באילן והא דנקט בתמיה' בריכה כדיון זה אידי דחייבי במזיל דבריכה חיי להא נמי בבריכה : חילפיי שאל לר' יוחנן ולר"ש בן לקיש . גרסינן לכל האי סוגיא עד גרס הכא אפי' מאה מותר בפ"ו דגידר בהל"ט : הכל מהו שיאמר ביותר ממאחיס . תבלין של ערלה ושל כללי הכרם אם אכרין הן חף ביותר ממאחיס משום דלעעמא עבדו ואיכא למימר נמי דאינן בטלין בא' ומאחיס כשאר איסורי ערלה וכלאי הכרם והשיבו לו דאין חבלין אכרין ביותר ממאחיס אלא חף הן בטלין באחד ומאחיס : והתנינן וכו' . ומה זו השאלה ואיך השיבו לו כן והתנינן לקמן בפ"ב כל

הא אלא אפי' באילן זקן שיש בו פירות ונעקר ונטעו דחייב בערלה כמה שיתגדל בו א"כ אבל אלו הפירות של היצר שגדלו בו וניסוספו אחר שנעשו הם הסיפוי במאחיס אכרין ואם לאו מוסרין : דאמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן וכו' וכן אמר נמי ר' חיייה בשם ר' יוחנן . דבגל שעקרו ותיקט מן המשטרות וחזרו ושתלו כיון שהריש אחר ששתלו מעשר אותו לפי טלו שטלו נעשה טבל ולרדך לתקן הכל והלך קמ"ל ר' יודן דלא תיסבור מימר אוף הכא לענין ערלה כן דאיתן פירות של היצר נאסרו בו הן מחמת חוספת איסור שניתוסף בהן ואפי' אין בחוספת מאחיס כמו שהן נבי טבל לפיכך אשמעינן דלא היא משום דאפי' נבי טבל דאיסור בכל שהוא במין גמיון אבל ערלה בטילה בחדר ומאחיס ואין איסור אלא"כ ניתוסף במאחיס והאי גופיה קמ"ל בתמיה' בבריכה ור' יודן מפרש דלא דוקא גבי בריכה אמרו כן אלא ה"ה נמי באילן והא דנקט בתמיה' בריכה כדיון זה אידי דחייבי במזיל דבריכה חיי להא נמי בבריכה : חילפיי שאל לר' יוחנן ולר"ש בן לקיש . גרסינן לכל האי סוגיא עד גרס הכא אפי' מאה מותר בפ"ו דגידר בהל"ט : הכל מהו שיאמר ביותר ממאחיס . תבלין של ערלה ושל כללי הכרם אם אכרין הן חף ביותר ממאחיס משום דלעעמא עבדו ואיכא למימר נמי דאינן בטלין בא' ומאחיס כשאר איסורי ערלה וכלאי הכרם והשיבו לו דאין חבלין אכרין ביותר ממאחיס אלא חף הן בטלין באחד ומאחיס : והתנינן וכו' . ומה זו השאלה ואיך השיבו לו כן והתנינן לקמן בפ"ב כל

הפנים מראה פדוקה דברים לה כתי' א"כ לפיטו אלא דעמנו כפר סיפקא מדחוקי לה כ"סם לתמיה' וזכר דילנה שסיפקה כיהי' דר' יוסה א"כ כהמא דתמיה' ט"ל כוונתי וכלכא כ"ר יוסה דהתוספתא ועיין נהומ' מוחת דף ט"ז פ"ב ד"ס דאמר ר"ה אבוסו אחר רבי יוחנן ילדה וכו' שהינא להאי דהכא אלא ט"ל בריה ט"ל לאה דקאמר רבי יוסה כי רבי יוסה הוא ואין ספק דרבי יוסה דהתוספתא הוא כדפרישית ועיין דבסודים יתבאר עוד לקמן ב"ק דבסודים כהני' לט"ס כ"ר וכו' וכו' כהכלה א"ר ד"ס חסדי' דרבי זאב שרשין חין זה מוס :

עין משפט
גו סוה
ל
ה כ"י פ"ו
מ"ה סוה
י"ד פ"ו
ל
ב כ"י פ"ו
מ"ה סוה
ל
ג סוה
פ"ה
ל
ד כ"י פ"ו
מ"ה סוה
ל
ה כ"י פ"ו
מ"ה סוה
ל

א"ר ירמיהו חסידו בשר בכשר. דמאי
דלגינו בלחמא ומחא או בל' מס'
הוא בשר בכשר אבל גבי תבלין מרור
א"ר יוסי הוא בשר בכשר הוא שאר
כל האסורין. ס' המהר"ם ז"ל דלא
דוקא בשר בכשר דתוהנין טעם גדול
אלא ה"ס כל האסורין בעינין השיעור
הוא דלמך רבי יוחנן כל האסורין
משערין אותן כאלו הוא כלל וקטלו
כן הנירסא במס' תרומה בירושלמי
ס"ט וסרין מאי קדון ס' הגר"א ז"ל
כיון דמשערין כאלו טעם כלל וקטלו
ולא הטעם מהכלל והקטלוף אלף
סבל וקטלוף גוטייהו אם כן כמאי
טלנין ומתני דכזה תולק כמה
כללי וקטלוף בעינין לשיעורא
דכיתול מר סבר א' מששים ומר סבר
א' מחסא וכמחא מרס טעם דליטין
מרוס בשל דלמך רחמנא דככל
הרוע מן האיל וילטין מיני' דכמחא
מר סבר דהוא א' מחסא ומר סבר
דהוא א' מששים ור"ה פליג וס"ל
דהרבה מדשרי רחמנא הכא הרוע
כמחא מן האיל מהכלל דכמחא בעינין
שיעורא טעם מר דכתיב למר מחא
ועוד ולמר ס' ועוד :

אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל אלא בענבים אגן
קיימין. רבי יוסי בשם רבי יוחנן בשלא צמקו אבל
אם צמקו יש תבל ביותר ממאתים. רבי חייה בשם
רבי יוחנן בשלא בישלו אבל אם בישלו יש תבל ביותר
ממאתים. ר' יוסי בשם ר' יהושע בן לוי בשם ר' פדיה
א נותנין טעמים אחד מששים. א"ר שמואל בר רב
יצחק לרבי חייה בר בא הא רבי יוסי פליג [עלך]
ומתנינא פליגא על תריכון. כל המחמץ והמתבל
הומדמע אין תימר למאה מאתים אפילו לא חימץ
אפילו לא תיבל אלא ביותר אגן קיימין. אמר רבי
ירמיה תיפתר בשר בבשר. אמר רבי יוסי היא
בשר בבשר היא שאר כל האסורין דאמר רבי
אבהו בשם רבי יוחנן כל האסורין משערין אותן כילו
כן. מיי כדון הון אמר נותני טעמים אחד ממאה
והדון אמר נותני טעמים אחד מששים. מאן דאמר
נותני טעמים אחד מששים את עושה את הורוע אחד
מששים באיל. ומאן דאמר אחד ממאה את עושה
את הורוע אחד ממאה באיל. מאן דאמר אחד ממאה
את מציא העצמות מהרוע וס"ד אחד מששים
אין את מציא את העצמות מן הורוע. וכשם שאת
מוציא את העצמות מן הורוע כך הוציא מן האיל.

כל המחמץ והמתבל והמרוס בתרומה וערלה וכלכלי הכרם אסור ועל כרחך דמאי' ביומר ממה שאמרו בשערין אסורין סן דלחן תימר
למחא בתרומה ולמחיס בערלה וכלכלי הכרם א"כ מוא אריא המחמץ והמתבל דקמי הא אפי' לא חמץ ולא תיבל אלא חף שאר דברים
אסורין בתרומה עד אחד ומחא ובערלה וכלכלי הכרם עד אחד ומחיס: אלא בענבים אגן קיימין. והאלה של אפלא היום בענבים
אם תיבל הקריה בן ולפיכך השיבו לו שאין סבל של ענבים ביומר מחיס לשי שאינם טהנין טעם מן האסורין שנתנין טעם הרבה ודבר
חייה המחמץ דפ"ב והני דוקא הוא
ללא בעלו: בשלא לחץ. והא
דענבים אינם אסורין ועולין בכשיעור
דוקא בשכן חדשים דלא אינם
טהנין טעם הרבה אבל אם לחץ
אסורין בתבלין שלהן חף ביומר
מחיס מפי שכתמך נתקבן
הטעם לתוכן וכשמחבל בן מחסמ
הטעם לתוך וטהנין טעם הרבה:
בשלא ביטלו. הענבים כל לרנן
אבל אם ביטלו כל לרנן טהנין טעם
הרבה. א"כ בשלא ביטלו והתערוכות
עם הענבים אלא שכבן אבל אם
ביטלו עמין טהנין טעם הרבה ויש
סבל שלהן ביומר מחיס וכן
פירשתי בזכר: ר' יוסי וכו'. מסר
כאן וס"ג במור ס' ר' יוסי בשם
ריב"ל בשם בר פדיה כל טהני
טעמים אחד ממחא ר' חייה בר
בא בשם ר' יהושע בן לוי בשם
בר פדיה כל טהני טעמים אחד
מששים: הא ר' יוסי פליג
עלך. ולא אמר קך בשם ריב"ל
והא מחאי' דלקמן בפ"ב פליגא על
תריכון דקמי כל המחמץ וכו'
ופ"ב דמאי' ביומר מחיס דלחן
תימר וכו' כדלפיל וקס"ד דמה
דקאמרי אינו חף בתבלין קאמרי
מדקמי בלשנייהו כל טהני טעמים
וקמיא מחאי' מתגי' דשמעין דהתבלין
אוסר חף ביומר מכשיעור וכו'
לכל אסורין שנתורה לשי השיעור
שאלמו בן: שיפתר בשר בכשר.
הא דקאמרי אינו בחדר ומחא
הוא דאמרו לשיעורין הללו ומחאי' בתבלין הוא

לית יכיד דתני י * אין שינופת של חולין מוצרפת עם החולין להעלות את התרומה. רב
החולין אבל שינופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה. רב
ביבי בעי שינופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולין להעלות את התרומה.
מן מה דאמר רב חונא י קליפי אסור מצטרפת להיות הדא אמרה שינופת של
תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה. תני רבי חייה כל מה
שאסרתי לך במקום אחר התרתי לך כאן. לפי שבכל מקום מאה אסור מאה ועוד
מותר ברם הבא אפילו מאה מותר ותוב * אם הוסיף במאתים אסור. רבית ר' ינאי
משערין כהדן ירבוהו י כיצד הוא יודע רב ביבי בשם ר' חנינא לוקט אחד
ומניח אחד מה שזה פותח זה מוסיף וכו'
**הרבה ד מתני' * נטיעה של ערלה ושל בלאי הכרם שנתערבו בנטיעות הרי זה
לא ילקוט ואם ילקוט יעלו באחד ומאתים וכלבד שלא יתכוין
ללקוט**

ואחד בעשים בכשר אסור שנהבש עם בשר היתר קאמרי והאסור טהן טעם בשר בהא הוא דאמרו לשיעורין הללו ומחאי' בתבלין הוא
דמירי: אמר רבי יוסי לאו מילחא היא דקאמרה אלא היא בשר בכשר היא שאר כל האסורין דין אחד להן לר' יוחנן כדלמך
ר' אבהו בעשים לעיל בתרומה פרק עשירי הלכה א' כל האסורין שנתערבו מין במינו וליכא למיקם אשעמא משערין
אותן כאלו כן כלומר כדקאמר החס כאלו סן כלל כאלו סן קטלו וכן משערין את האסור שאם היה טהן טעם בהיתר כשיעור
שהא לפיטו אסור ואם כן משמע מיהא דלר' יוחנן כל שאר אסורין משערין אותן כאלו סן תבלין דהרי כלל וקטלוף כמיני תבלין
סן והסחא מחאי' דפ"ב דלקמן פליגא: מאי כדון. מילחא כדאפי' נפשה היא ופלטגטייהו דהני אמוראי מהדו דלחן קאמר בחדר
ומחא והסן קאמר בחדר מששים ובמחי פליגו וקאמר דשיהס מאל. מיר הוא דלמרו דכתיב ולקח הכהן את הרוע בשלה מן
האיל וגו' וקסברי דהרוע נתבבל עם האיל והרי האיל היתר נתבבל עם הרוע האסור להבעלים ואף על פי כן לא נאסר האיל:
מ"ד טהן טעם א' מששים את עושה הרוע אחד מששים באל. כדמפרס לקמי דלהאי מחן דלמך אין את מוילא את העצמות
מן הרוע כלומר דלא משערין הכשר בלבד בלא העצמות אלא כוליה משערין הכשר כהדי עצמות וקיס להו לרננן דשיס איכא וחינה
אוסרם את האיל ומחן דלמך אחד ממחא את עושה הרוע אחד ממחא לאל לפי שהא סוכר דמשער' בכשר הרוע לבד חון מן
העצמות דהא תולא את העצמות מהרוע ואח"כ השער לפי שהעצמות לא פלטי טעמא וכי משערם בכר הרוע לבד להדי האיל איכא
מחא ובהי אינו אוסרם את האיל וילפינן מינה לכל שאר האסורין: וכשם וכו'. להאי מחן דלמך פריך דס"ל דמשערין בכר הרוע
בלה העצמות אם כן נימא דכשם שאתה מוילא את העצמות מן הרוע כך אתה מוילא מן כל האיל את העצמות וליכא מחא ומחי חים
דמשער אתה להאיל בכר כהדי עצמות ולהרוע מלבד העצמות: לית יכיל. אי אתה יכול למר כן דתני וכו' והוכחא להך ברייתא לעיל
בפ"ה דתרומה בהל"ס דלחן טיטפת והיא הפסולת וסרין של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולין אבל טיטפת של החולין
מצטרפת עם החולין להיות כשיעור ולהעלות את התרומה בחדר ומחא וס"ג כן דעצמות האיל מלטרפין עם הכשר לבטל טעם הרוע
אבל אין עצמות הרוע מלטרפין עם בכרו לאסור את האיל. ר' ביבי בעי. דהואיל דקאמרה דהפסולת של תרומה אינה מצטרפת
לאסור מהו שתישב הכיור ולהצטרף עם החולין להעלות את התרומה ופשיט ליה מן מה דלמך רב הונא סם בתרומה ובכר פ"ה דקליפי
האסור וכן העצמות מלטרפין להעלות את היתר הרוע אלא בפסולת של תרומה כן: כל מה שאסרתי לך במקום אחד התרתי לך
כאן. בראש בשלה כדמפרס ואיל לפי שבכל מקום מאה אסור ומחא ועוד מותר כלומר בכל מקום דמשערם במחא לרד' שיהא מחא
מלבד האסור ועם הכל יא אחד ומחא כמו בתרומה וכיוצא בה ברם הכא אפי' מחא מותר דקיס להו לרננן דברוע בשלה אין כאן
אלא מחא בין הכל ואפי' מותר: ותוב אם הוסיף במאתים אסור. אמחי' מהדר. דקמי אפי' שנתערבו אסור ומוסיף במחיס אסור
וכיד משערין דכיס ינאי וכו' כמו דאמרי לעיל בפ"ה דכלאים בהל"ו וס' פמלא מפרס הכל עד המחאי':

הרבה ה מתני' טעמות של ערלה. שנתערבו בנטיעות אחרות של היתר ולין עירבין: ועל כללי הכרם. בגמרא פריך ופי
כדי זה לא ילקוט. לכחילה מן הכל ואם לקט מהן יעלה בחדר ומחיס שאם יש בנטיעה של ערלה אחד ומחיס עם הנטיעות וכן
בערוגה של כלאים אחד ומחיס עם הערוגה הכל מותר: וכלבד שלא יתכוין. ללקוט כדי שיעלו בל' ומחיס לפי שאין מתבלין אסור לכחילה:
ר'
שנויי נוסחאות (פ"ה) מששים כ"כ"ר כמאה. (פ"ה) עושה את הורוע גדל עושה הורוע. (ט"ו) את כ"כ"ר ליהא. (א"כ) עם החולין גדל
לחולין. חזיה כ"כ"ר חוסית. (ט"ו) מקום גדל ליהא. (ט"ו) רבית ר' ינאי כ"כ"ר רבית ינאי. (ט"ו) כהדן גדל בהרתי.
ערלה 12

ואחד בעשים בכשר אסור שנהבש עם בשר היתר קאמרי והאסור טהן טעם בשר בהא הוא דאמרו לשיעורין הללו ומחאי' בתבלין הוא
דמירי: אמר רבי יוסי לאו מילחא היא דקאמרה אלא היא בשר בכשר היא שאר כל האסורין דין אחד להן לר' יוחנן כדלמך
ר' אבהו בעשים לעיל בתרומה פרק עשירי הלכה א' כל האסורין שנתערבו מין במינו וליכא למיקם אשעמא משערין
אותן כאלו כן כלומר כדקאמר החס כאלו סן כלל כאלו סן קטלו וכן משערין את האסור שאם היה טהן טעם בהיתר כשיעור
שהא לפיטו אסור ואם כן משמע מיהא דלר' יוחנן כל שאר אסורין משערין אותן כאלו סן תבלין דהרי כלל וקטלוף כמיני תבלין
סן והסחא מחאי' דפ"ב דלקמן פליגא: מאי כדון. מילחא כדאפי' נפשה היא ופלטגטייהו דהני אמוראי מהדו דלחן קאמר בחדר
ומחא והסן קאמר בחדר מששים ובמחי פליגו וקאמר דשיהס מאל. מיר הוא דלמרו דכתיב ולקח הכהן את הרוע בשלה מן
האיל וגו' וקסברי דהרוע נתבבל עם האיל והרי האיל היתר נתבבל עם הרוע האסור להבעלים ואף על פי כן לא נאסר האיל:
מ"ד טהן טעם א' מששים את עושה הרוע אחד מששים באל. כדמפרס לקמי דלהאי מחן דלמך אין את מוילא את העצמות
מן הרוע כלומר דלא משערין הכשר בלבד בלא העצמות אלא כוליה משערין הכשר כהדי עצמות וקיס להו לרננן דשיס איכא וחינה
אוסרם את האיל ומחן דלמך אחד ממחא את עושה הרוע אחד ממחא לאל לפי שהא סוכר דמשער' בכשר הרוע לבד חון מן
העצמות דהא תולא את העצמות מהרוע ואח"כ השער לפי שהעצמות לא פלטי טעמא וכי משערם בכר הרוע לבד להדי האיל איכא
מחא ובהי אינו אוסרם את האיל וילפינן מינה לכל שאר האסורין: וכשם וכו'. להאי מחן דלמך פריך דס"ל דמשערין בכר הרוע
בלה העצמות אם כן נימא דכשם שאתה מוילא את העצמות מן הרוע כך אתה מוילא מן כל האיל את העצמות וליכא מחא ומחי חים
דמשער אתה להאיל בכר כהדי עצמות ולהרוע מלבד העצמות: לית יכיל. אי אתה יכול למר כן דתני וכו' והוכחא להך ברייתא לעיל
בפ"ה דתרומה בהל"ס דלחן טיטפת והיא הפסולת וסרין של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולין אבל טיטפת של החולין
מצטרפת עם החולין להיות כשיעור ולהעלות את התרומה בחדר ומחא וס"ג כן דעצמות האיל מלטרפין עם הכשר לבטל טעם הרוע
אבל אין עצמות הרוע מלטרפין עם בכרו לאסור את האיל. ר' ביבי בעי. דהואיל דקאמרה דהפסולת של תרומה אינה מצטרפת
לאסור מהו שתישב הכיור ולהצטרף עם החולין להעלות את התרומה ופשיט ליה מן מה דלמך רב הונא סם בתרומה ובכר פ"ה דקליפי
האסור וכן העצמות מלטרפין להעלות את היתר הרוע אלא בפסולת של תרומה כן: כל מה שאסרתי לך במקום אחד התרתי לך
כאן. בראש בשלה כדמפרס ואיל לפי שבכל מקום מאה אסור ומחא ועוד מותר כלומר בכל מקום דמשערם במחא לרד' שיהא מחא
מלבד האסור ועם הכל יא אחד ומחא כמו בתרומה וכיוצא בה ברם הכא אפי' מחא מותר דקיס להו לרננן דברוע בשלה אין כאן
אלא מחא בין הכל ואפי' מותר: ותוב אם הוסיף במאתים אסור. אמחי' מהדר. דקמי אפי' שנתערבו אסור ומוסיף במחיס אסור
וכיד משערין דכיס ינאי וכו' כמו דאמרי לעיל בפ"ה דכלאים בהל"ו וס' פמלא מפרס הכל עד המחאי':

היתה קופה אחת וכו'. וכן איכה למיבטי כעין זה בקופה אחת והספק אם יש בה מאתיים או אין בה: נפלה סאה תרומה ואין ידוע אם נפלה לתוכה או לא נפלה. כג"ל כג"ל שהיתה כאן סאה של תרומה ונפלה מן הכלי שהיתה מונחת בה ואין ידוע אם נפלה לתוך קופה זו או לא נפלה לתוכה כ"ל למקום אחר ואח"כ נפלה עוד סאה שגיה לתוכה והרי יש כאן ספק דשאל אין בקופה זו מאתיים ואם נפלה גם הראשונה לתוכה נמצא אין כאן עלייה שהרי סוף סוף נפלו לפחות מאתיים או דילמא בפעם הראשונה לא נפלה לתוכה והרי יש כאן כדי עלייה ומאי וקאמר לביים הכניח דלן תימר ידיעת הספק וכו' דלפיל ולא נפשוט הכי בעיות:

הלכה ב מתני' התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. כלומר מליט שלפנימיה התרומה היא משייטת לבטל הערלה וכן איפכא: כיצד סאה תרומה וכו'. ומפרש הגאון לחלוקה הראשונה וכפי הסדר כלומר כיצד היא שהתרומה מעלה את הערלה כגון סאה תרומה שגפלה למאה ומפרש בגמרא דהוי למאה לאו דוקא דהי כשגפלה למאה א"כ יש כאן כדי להעלות את התרומה בחדא ומאה ואין טורח להתרומה להעלות הג' קבין של ערלה או של כלאי הכרס שגפלו אח"כ לשם שהרי

היתה קופה אחת ספק יש בה מאתיים ספק אין בה נפלה סאה תרומה לתוכה ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה ואחר כך נפלה השנייה אין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי עולה אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי אינה עולה: **הלכה ב מתני' התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה.** כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואח"כ נפלו שלשת קבין ערלה או שלשת קבין של כלאי הכרס זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה: י הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה כיצד סאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרס זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה: א"ר

התרומה מעלה את הערלה ט' כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואח"כ נפלו ג' קבין ערלה וג' קבין כה"כ זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. כן ג' השני"א ז"ל ומפרש דמתיתין אליבא דר"א דס"ל דלן מפרשין לאיסור והוי כמו שגפלה הוי סאה ובשפתוק התרומה עם הל"ט הוי ביחד מאתיים קאי סאה ונמצא דהערלה והכלאים עולים כל אחד כפי"ט פ"י לירוף התרומה וע"י לירוף הערלה וכה"כ עולה התרומה שהיתה מרומה בג"ט סוף ועכשיו עולה פ"י ערלה וכה"כ במאה: הערלה מעלה את הכלאים כו' כיצד סאה ערלה וסאה כה"כ שגפלו למאתים ואח"כ נפלה סאה ועוד ערלה זו היא שהערלה כו' כן ג' השני"א ז"ל. ונראה לבעני"ד דמפרש סאה ועוד היינו בסך הכל הוי סאה ועוד ערלה או כה"כ ע"י כשני"א ז"ל:

בלאו התרומה יש כאן אחד ומאתים הוי סאה להעלות את חצי סאה של ערלה או של כלאי הכרס אלא דהוי למאה דקאמר הייס לתוך ל"ט ועם אותה הסאה תרומה שנפלה לתוכן יש כאן מאה ונמצא כשגפלו אח"כ הג' קבין של ערלה או של כלאי הכרס לתוכן משייט סאה של התרומה לבטל את הערלה או את כלאי הכרס שבין הכל יש כאן אחד ומאתים הוי סאה: זו היא שהתרומה מעלה את הערלה. כלומר זהו שאמרו בהרישא שהתרומה היא משייטת לביטול הערלה וכן לכלאי הכרס הסוף של חולין סאה אחת של התרומה ובין הכל מושיל לבטל הערלה או לכלאי הכרס מאיסור שלהן ואע"פ שעדיין הכל ממונע הוא בשביל הסאה של התרומה שהרי אין כאן בין הכל לאלה מאה ומאי סאה ואין אחד ומאה בעיני וכו"ל דתרומוה דהלכתא כותיה וכדמסיק הש"ס בהלכה דלפיל מכל מקום איסור גאזה של ערלה או של כלאי הכרס נהבטל ואין כאן איסור לזרים אלא באכילה ולכניסה הכל מותר ואפילו באכילה ויכול למכור הכל לכהנים כדין המדומע שהרי אין כאן איסור גאזה: והערלה את התרומה. זה לא קאי אלא ע"י דנקט שהרי אין כאן כדי להעלות התרומה והכל מדומע הוא כמו שאמרו אלא דה"ק וכן על זה הדרך בעלמא תמלא דלפעמים תשייט הערלה כדי להעלות התרומה ובגון שגפלה סך של ערלה לתוך הרבה של חולין היתר באופן שהיה כדי להעלות את הערלה ולבטלה וכן באופן דיש אזהר דא סבא לומר דיש לחוש שמא סך הערלה הוא בפני עצמו ונפלה תרומה לתוכו וקמ"ל הגאון דלא חיישינן להבי ובלקמן ונאמר דרך משל שאם נפלה סך ערלה לכרי שיש בו כמה וכמה אלפים של חולין ומתבטלה הערלה או סאה כלאי הכרס שנפלה לתוכן ושוב נתחלק הכרי למאה סוף ונפלה סאה של תרומה לתוך כל מאה ומאה מן הכרי הערלה או כלאי הכרס משייטת להעלות התרומה שהרי יש בכל מאה ומאה מקצת מן הערלה או מכלאי הכרס וזו היא שהערלה או הכלאי הכרס משייטת להעלות התרומה בחדא ומאה ואין אזהר יכול לפרש חלוקה זו כעין דמיון הראשון ממש וכעין סאה של ערלה או של כלאי הכרס שגפלה למאתים חולין ומחלקו למאה ומאה כל מאה בפני עצמו ושוב נפלה סאה של תרומה לתוך כל מאה שגפלה למאתים בלתי הערלה וכלאי הכרס מאה כדי להעלות התרומה דהו אינו דגוע עמך דע"כ שאמרו שגפלה הערלה או הכלאי הכרס לתוך מאתיים בלתי הערלה וכלאי הכרס כדי שיבטלו בחדא ומאתים דאל"כ הרי נאסר הכל משום ערלה או משום כלאי הכרס והאך יעלו את התרומה והלא לתוך איסור גאזה נפלה ונאסרה אלא דהוי שהיו מאתיים מלבד הערלה או הכלאי הכרס וכיון שכן למה לנו שיוע הערלה או הכלאי כרס להעלות התרומה אלא בלא הכי יש בכל מאה ומאה כדי להעלות התרומה ומכאן קושיו זו אזהר למד מעמך שאי אפשר לפרש לחלוקה זו באופן אחר אלא"כ טבוח למשכון הזה שנאמר שהיה כאן אח"כ אזהר סך שקרוב לומר שהוא טול ערלה או כלאי הכרס ואפ"ה אמרין דלא חיישינן לך ומעלה את התרומה. וזהו שנאמר שהיה כאן לא פחות מסך מאה סוף של ערלה או של כלאי הכרס ונפלו לתוך כרי גדול שיש בו פשיים ארץ של חולין. ונמצא איתו המאה של הערלה או של כלאי הכרס נהבטלו שהרי יש בכרי ההוא מאתיים פעמים כפי הסך של הערלה או של כלאי הכרס ונתבטל כל סאה וסאה מיהן בחדא ומאתים ונמצא עכשיו שיש בין הכל עשרים ארץ ומאה ושוב נתחלק הכרי למאה סוף ונפלה סאה של תרומה לתוך כל מאה ומאה מיהן והרי עכשיו בכל מאה ומאה מיהן יש לומר שנתערבה סאה של ערלה או של כלאי הכרס בתוך ויש לומר לחומרא ג"כ שכשנתחלק הכרי יש סבא לומר דרוחין כאלו כל מאה ומאה כאלו בפני עצמו הוא ולא נתערבו ונמצא שיש לחוש שמא נפלה סאה תרומה לתוך מאה האיסור ומחוק שאין אנו יודעין אזהר מאה הוא יש לחוש לכל מאה ומאה מיהן מספק ולפיכך קמ"ל הגאון דלא חיישינן להחמיר בכה"ג אלא מכיון שנתערב הכל בתחילה נהבטל האיסור מכל וכל והרי כל מאה ומאה יש בו מקצת מן האיסור שנבטל וסאה התרומה שגפלה בכל אחד מהן כדי להעלות חו היא שאמרו והערלה את הערלה וכן הכלאי הכרס את התרומה: הערלה מעלה את הכלאים וכו'. והערלה את הערלה כיצד וכו'. כשנתבטל במה שאמרו באי חלוקה דסיפא דהרישא הערלה מעלה את התרומה תמלא דרך סיפא ג"כ א"ל לפרש אלא כעין דרך הוה ונפרש בתחילה לפי לשון המשנה. כיצד סאה ערלה שגפלה למאתים. הך למאתים על כרחי א"ל לפרש אלא שגפלה למאתים ממש דאל"כ הרי יש כאן איסור ערלה או כלאי הכרס והא דבגמ' אמרו ג"כ על הסיפא לית כאן לתוך מאתיים אלא לתוך ק"ט הכי פירושא דכשנתבטל אח"כ תמלא שבכל מאתיים ומאתים מן הכרי לא נחשוב אלא ק"ט של חולין ואחת של ערלה או של הכלאים ואע"פ"כ הכל מותר ומטות את הערלה והכלאים שגפלו לתוכן. כיצד שהיו בכלן מאתיים של חולין וסאה אחת של ערלה או כלאים שגפלו לתוכן ושוב נפלה סאה ועוד ערלה וכו'.

בלאו התרומה יש כאן אחד ומאתים הוי סאה להעלות את חצי סאה של ערלה או של כלאי הכרס אלא דהוי למאה דקאמר הייס לתוך ל"ט ועם אותה הסאה תרומה שנפלה לתוכן יש כאן מאה ונמצא כשגפלו אח"כ הג' קבין של ערלה או של כלאי הכרס לתוכן משייט סאה של התרומה לבטל את הערלה או את כלאי הכרס שבין הכל יש כאן אחד ומאתים הוי סאה: זו היא שהתרומה מעלה את הערלה. כלומר זהו שאמרו בהרישא שהתרומה היא משייטת לביטול הערלה וכן לכלאי הכרס הסוף של חולין סאה אחת של התרומה ובין הכל מושיל לבטל הערלה או לכלאי הכרס מאיסור שלהן ואע"פ שעדיין הכל ממונע הוא בשביל הסאה של התרומה שהרי אין כאן בין הכל לאלה מאה ומאי סאה ואין אחד ומאה בעיני וכו"ל דתרומוה דהלכתא כותיה וכדמסיק הש"ס בהלכה דלפיל מכל מקום איסור גאזה של ערלה או של כלאי הכרס נהבטל ואין כאן איסור לזרים אלא באכילה ולכניסה הכל מותר ואפילו באכילה ויכול למכור הכל לכהנים כדין המדומע שהרי אין כאן איסור גאזה: והערלה את התרומה. זה לא קאי אלא ע"י דנקט שהרי אין כאן כדי להעלות התרומה והכל מדומע הוא כמו שאמרו אלא דה"ק וכן על זה הדרך בעלמא תמלא דלפעמים תשייט הערלה כדי להעלות התרומה ובגון שגפלה סך של ערלה לתוך הרבה של חולין היתר באופן שהיה כדי להעלות את הערלה ולבטלה וכן באופן דיש אזהר דא סבא לומר דיש לחוש שמא סך הערלה הוא בפני עצמו ונפלה תרומה לתוכו וקמ"ל הגאון דלא חיישינן להבי ובלקמן ונאמר דרך משל שאם נפלה סך ערלה לכרי שיש בו כמה וכמה אלפים של חולין ומתבטלה הערלה או סאה כלאי הכרס שנפלה לתוכן ושוב נתחלק הכרי למאה סוף ונפלה סאה של תרומה לתוך כל מאה ומאה מן הכרי הערלה או כלאי הכרס משייטת להעלות התרומה שהרי יש בכל מאה ומאה מקצת מן הערלה או מכלאי הכרס וזו היא שהערלה או הכלאי הכרס משייטת להעלות התרומה בחדא ומאה ואין אזהר יכול לפרש חלוקה זו כעין דמיון הראשון ממש וכעין סאה של ערלה או של כלאי הכרס שגפלה למאתים חולין ומחלקו למאה ומאה כל מאה בפני עצמו ושוב נפלה סאה של תרומה לתוך כל מאה שגפלה למאתים בלתי הערלה וכלאי הכרס מאה כדי להעלות התרומה דהו אינו דגוע עמך דע"כ שאמרו שגפלה הערלה או הכלאי הכרס לתוך מאתיים בלתי הערלה וכלאי הכרס כדי שיבטלו בחדא ומאתים דאל"כ הרי נאסר הכל משום ערלה או משום כלאי הכרס והאך יעלו את התרומה והלא לתוך איסור גאזה נפלה ונאסרה אלא דהוי שהיו מאתיים מלבד הערלה או הכלאי הכרס וכיון שכן למה לנו שיוע הערלה או הכלאי כרס להעלות התרומה אלא בלא הכי יש בכל מאה ומאה כדי להעלות התרומה ומכאן קושיו זו אזהר למד מעמך שאי אפשר לפרש לחלוקה זו באופן אחר אלא"כ טבוח למשכון הזה שנאמר שהיה כאן אח"כ אזהר סך שקרוב לומר שהוא טול ערלה או כלאי הכרס ואפ"ה אמרין דלא חיישינן לך ומעלה את התרומה. וזהו שנאמר שהיה כאן לא פחות מסך מאה סוף של ערלה או של כלאי הכרס ונפלו לתוך כרי גדול שיש בו פשיים ארץ של חולין. ונמצא איתו המאה של הערלה או של כלאי הכרס נהבטלו שהרי יש בכרי ההוא מאתיים פעמים כפי הסך של הערלה או של כלאי הכרס ונתבטל כל סאה וסאה מיהן בחדא ומאתים ונמצא עכשיו שיש בין הכל עשרים ארץ ומאה ושוב נתחלק הכרי למאה סוף ונפלה סאה של תרומה לתוך כל מאה ומאה מיהן והרי עכשיו בכל מאה ומאה מיהן יש לומר שנתערבה סאה של ערלה או של כלאי הכרס בתוך ויש לומר לחומרא ג"כ שכשנתחלק הכרי יש סבא לומר דרוחין כאלו כל מאה ומאה כאלו בפני עצמו הוא ולא נתערבו ונמצא שיש לחוש שמא נפלה סאה תרומה לתוך מאה האיסור ומחוק שאין אנו יודעין אזהר מאה הוא יש לחוש לכל מאה ומאה מיהן מספק ולפיכך קמ"ל הגאון דלא חיישינן להחמיר בכה"ג אלא מכיון שנתערב הכל בתחילה נהבטל האיסור מכל וכל והרי כל מאה ומאה יש בו מקצת מן האיסור שנבטל וסאה התרומה שגפלה בכל אחד מהן כדי להעלות חו היא שאמרו והערלה את הערלה וכן הכלאי הכרס את התרומה: הערלה מעלה את הכלאים וכו'. והערלה את הערלה כיצד וכו'. כשנתבטל במה שאמרו באי חלוקה דסיפא דהרישא הערלה מעלה את התרומה תמלא דרך סיפא ג"כ א"ל לפרש אלא כעין דרך הוה ונפרש בתחילה לפי לשון המשנה. כיצד סאה ערלה שגפלה למאתים. הך למאתים על כרחי א"ל לפרש אלא שגפלה למאתים ממש דאל"כ הרי יש כאן איסור ערלה או כלאי הכרס והא דבגמ' אמרו ג"כ על הסיפא לית כאן לתוך מאתיים אלא לתוך ק"ט הכי פירושא דכשנתבטל אח"כ תמלא שבכל מאתיים ומאתים מן הכרי לא נחשוב אלא ק"ט של חולין ואחת של ערלה או של הכלאים ואע"פ"כ הכל מותר ומטות את הערלה והכלאים שגפלו לתוכן. כיצד שהיו בכלן מאתיים של חולין וסאה אחת של ערלה או כלאים שגפלו לתוכן ושוב נפלה סאה ועוד ערלה וכו'.

התרומה מעלה את הערלה ט' כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואח"כ נפלו ג' קבין ערלה וג' קבין כה"כ זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. כן ג' השני"א ז"ל ומפרש דמתיתין אליבא דר"א דס"ל דלן מפרשין לאיסור והוי כמו שגפלה הוי סאה ובשפתוק התרומה עם הל"ט הוי ביחד מאתיים קאי סאה ונמצא דהערלה והכלאים עולים כל אחד כפי"ט פ"י לירוף התרומה וע"י לירוף הערלה וכה"כ עולה התרומה שהיתה מרומה בג"ט סוף ועכשיו עולה פ"י ערלה וכה"כ במאה: הערלה מעלה את הכלאים כו' כיצד סאה ערלה וסאה כה"כ שגפלו למאתים ואח"כ נפלה סאה ועוד ערלה זו היא שהערלה כו' כן ג' השני"א ז"ל. ונראה לבעני"ד דמפרש סאה ועוד היינו בסך הכל הוי סאה ועוד ערלה או כה"כ ע"י כשני"א ז"ל:

הערלה מעלה את הכלאים וכו'. והערלה את הערלה כיצד וכו'. כשנתבטל במה שאמרו באי חלוקה דסיפא דהרישא הערלה מעלה את התרומה תמלא דרך סיפא ג"כ א"ל לפרש אלא כעין דרך הוה ונפרש בתחילה לפי לשון המשנה. כיצד סאה ערלה שגפלה למאתים. הך למאתים על כרחי א"ל לפרש אלא שגפלה למאתים ממש דאל"כ הרי יש כאן איסור ערלה או כלאי הכרס והא דבגמ' אמרו ג"כ על הסיפא לית כאן לתוך מאתיים אלא לתוך ק"ט הכי פירושא דכשנתבטל אח"כ תמלא שבכל מאתיים ומאתים מן הכרי לא נחשוב אלא ק"ט של חולין ואחת של ערלה או של הכלאים ואע"פ"כ הכל מותר ומטות את הערלה והכלאים שגפלו לתוכן. כיצד שהיו בכלן מאתיים של חולין וסאה אחת של ערלה או כלאים שגפלו לתוכן ושוב נפלה סאה ועוד ערלה וכו'.

מראה הפנים
בניסוח הראשונה של חלוקה זו כדי לבטל את הפירוש או את הכלאים א"כ אחי קראו לה כאלו שם ערלה ואחר כך ערלה מעלה וכו' הלא כבר נבטלו והרי היא כשאר כחולין והיחיד אשר בכרי סוף ומאי קמ"ל סתם בחלוקה זו וחי דמיימי שלא היה בלא כדי לבטל ערלה כגון שגפלה לתוך ק"ט של הסיפא וכמו בחלוקה הראשונה שהתורה מעלה וכו' א"כ קשה אחי הפנים כרי שתרומה נפלה לתוך סוף שחשבו סתם כשגפלה סאה של חלוקה שגפלה לבתן ולא היה שיעור כדי לנעול ומכאן קושיו זו לקח לו סתמי"ם סך כדך סוף וחי לחלוקה זו בתנאי ויש תשכן כדכח דשחא חו"ב קמ"ל סתם שח"פ שיש כאן מקום לתובע ולסתמי"ם ולומר שמה אח"כ כשנתחלק הכרי כו"ס נפלה מאה סוף יש כאן מאה סוף כו"ס של חלוקה ומספק נחת לבטל כגון קמ"ל דלא חיישינן לחומרא מאחר שכבר נהבטל הכל בתחילה נהבטל חו היא שאמרו והערלה את הערלה וכן הכלאי הכרס את התרומה: הערלה מעלה את הכלאים וכו'. והערלה את הערלה כיצד וכו'. כשנתבטל במה שאמרו באי חלוקה דסיפא דהרישא הערלה מעלה את התרומה תמלא דרך סיפא ג"כ א"ל לפרש אלא כעין דרך הוה ונפרש בתחילה לפי לשון המשנה. כיצד סאה ערלה שגפלה למאתים. הך למאתים על כרחי א"ל לפרש אלא שגפלה למאתים ממש דאל"כ הרי יש כאן איסור ערלה או כלאי הכרס והא דבגמ' אמרו ג"כ על הסיפא לית כאן לתוך מאתיים אלא לתוך ק"ט הכי פירושא דכשנתבטל אח"כ תמלא שבכל מאתיים ומאתים מן הכרי לא נחשוב אלא ק"ט של חולין ואחת של ערלה או של הכלאים ואע"פ"כ הכל מותר ומטות את הערלה והכלאים שגפלו לתוכן. כיצד שהיו בכלן מאתיים של חולין וסאה אחת של ערלה או כלאים שגפלו לתוכן ושוב נפלה סאה ועוד ערלה וכו'.

ובו"ט פ"ט: **דתרומה מעלה את הערלה וכו'.** מה שפירש ס"ד כאלו כחולין ומשנה זו כבר ר"ס הלכות כסות דהי אפשר לישב לא שהשם ולא לבנות שוגית ס"ט לפי שדורש וי"ט וטו"ק סוף כפי כה"כ וכו' שמתאם מוטא כפי"ט שם שפירשתי לחלקם זו התרומה מעלה את הערלה וכו' כולה כפי שפירשו בהשגחה ובתנאי ד"ס י"ט שכלכות ס"א כה"ג ומה שפירשתי לחלקה שמים כל כרי"ט והערלה את התרומה וכו' דכרי"ט כחבורה שם שכלכות ס"א ח"ט ויש שם כ"ל דשופין שכתוב ואח"כ וכל לכל מאתיים סוף של תרומה וכו' וז"ל לכל מאה) ובה"ש שכתובתי וכו' ר"י פשיטת התנאי תהוין לקו"ט הראי"ה והכרעוהו שגו שכתב פלוג כמה חזק זה המתברר חכמות גדולות וכו' פ"ט שגפלו עטיק של הסיפא וכסל"ח רחמי כרי"ט לתוך להשגח סתמי"ם ומה בכרי"ט דרך דרך הול"ה ולקח ששכון ויהי ברור וכו' פ"ט ומכאן שאין זו מפקח לטק כהנא הראי"ה שהרי אם אנתנו מוזא"ם לפרש להשגחה כשכנס ומשכונן ויהי קר למה לנו לבקש אחר חשבונו כרי"ט אלא דשיק קטעס סוף לרבי ריב"ט כ"ד כ"ה שפירשתי בפנים דא"ל לפרש כוונת סתם בחלוקה זו וסעלה את התרומה אלא דוקא כשנתבטל כדול סוף ולא נפחות משהו דל"כ קשה מ"ל אם היה כאן

עין משפט
גר מצוה

טו
ה' מ"ה פ"ט
מפ"ח ס"ה
יג"ח מ"ה
ו'
ג' מ"ה פ"ד
ספ"ח ס"ג
י"ח
ד' מ"ה פ"ד
פפ"ח ס"ג
ב'
ה' מ"ה פ"ד
ספ"ח ס"ג
מהפ"ח ס"ג
כ"א
ו' מ"ה פ"ד
מק"ו
קמ"ח ו"ז
ס"ח פ"ה

ר' יוסי בשם ר"מ ר"י כשם רבנ"ל כחפוז עושין אותו ז"ל. פי' דהא דס"ל לז"ל
לדף לטעון קומחה מחמת כב"ש דדמי לחיסור סוף משום דינשו כל קומחות
מן תרומה דהא בתרומה טיף קומחה חסילו דכדכר ללא קמח חסילו
וכיון דכחמתן תפוז על תרומה את העיסה ק"ל דכ"ל אומר העיסה
לזרים והיו כל העיסה תרומה ח"כ מפילה
וקדומה ז"כ פי"ו חסיון ח"כ ילפי
מזה דקומחה ז"כ מחמת כב"ש ומקמה
דהא כליסור תרומה כ"כ ז"כ לפניו
קומחה דק"ל כפי' דתרומה ח"ל חסיו
שריסקו ונתנו לתוך העיסה וחימלה דהו
כל העיסה פי"ו חסיון תרומה ומפילה
מקבלת קומחה של תרומה כב"ש פי"כ
ס"ל דכן הדיו גם כעמ"ל דקמח המחמת
ממחה ככ"ל [ובכ"ל ו"ל גרם גירסה
אחרת טו"ל] ומפיקה כחמט כמי הלכס
דר"מ כב"ש כמו דכ"ס ס"ל לפניו
קומחה ח"ס פי"ב שטיט טיף נתינת טעם
דקמח לפניו קומחה פי"ח מכיון דהו
דכר ניכר מקמח ככ"ס כן נתי ס"ל
לר"מ כמקוב הגם דליכא שיעורא דג'
לוגין מ"מ כיון דהו שאיבה ניכרת סוסל
משום שחובין ומשחח חסור וסולל אם הו
דכ"ס ילפי מחמת לדדיון דוקא דכדכר
דכוותי' כליסור קומחה ככ"ל כנון
כ"כ עסקמח או פרלה וסולל כמחמט
כ"כ יתיר כיון דהאסרו משום פרלה
וכ"כ והו כל התפירות כליסור פרלה
וכ"כ פי"ב שמת ז"כ דנתפס חיסור
פרלה וכ"כ על הכל וע"כ כמו
דחפסס חליסור ככולה כן מני מחפסס
קומחה ככולה והגם ללא דמי לחסיו
של תרומה שנתקדש כל העיסה בקדושת
תרומה לפניו חיסור ורות דמקבל קומחה
של תרומה דהתם קומחה הוא משום
שנת תרומה וז"ל קומחה בשם תרומה
וכיון דהו פי"ו שם תרומה מפילה מקבל
גם קומחה דתרומה מש"כ בשאר
חיסורין דקמחה דהתם לא תלי קומחה
בקריאת שם חיסור מ"מ ילפי ז"ל כל
חיסורין ממחין מן תפוז של תרומה [וכ"ל
סברי דלא דמי דהתם בתרומה קומחה
היא מכה קדושת שם תרומה וכיון דלית
לית שם תרומה ממילא נפסל כב"ש
כמו תרומה מש"כ בשאר חיסורין דלפי'
דחיסור כליסור זה דפרלה או כ"כ
אלל מני שייכות הוא לקומחה דהו
קומחה לאו משום שם זה החיסור אלל
ממחה ונשאר בליכתי' דלא ליכתי'.
פי"ג י"ז לפרש דהו ליכתי' שייכה ליה
לעיל דקמחה של ר"ח בשם ר' אבה
דכ"ל דר"מ וז"ל אמרי דכר אחד פי"ו
שאל מניין לך זאת דעד כאן לא שפסנו
מכ"ס אלל חליסור קומחה אלל
קומחה גירדל מני' לכו דכ"ל כן וה"כ
ריכס על פרלה וניטלו נעשה עיקר פטילה כו' ובכ"ל ו"ל גרים וספלה
ממקום אחר לתוט פי"ה :

הבהנים. סאה תרומה שנפלה למאה. א"ר לעזר
י"ת כאן לתוך מאה אלא ל לתוך תשעים ותשעה.
סאה ערלה שנפלה לתוך מאתים. א"ר לעזר לית
כאן לתוך מאתים אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה :
הלכה ג מתני' י כל הממחץ המתבל
והמדמע בתרומה ובערלה

ובכלאי הכרם אמור. בית שמאי אומרים אף מטמא .
ובית הלל אומרים לעולם אינו מטמא עד שיהי
בו כביצה . דוחמאי איש כפר איתמה היה מתלמידי
שמאי ואמר שאלתי את שמאי הזקן ואמר י לעולם
אינו מטמא עד שיהא בו כביצה . ו"למה אמרו
כל הממחץ והמתבל והמדמע להחמיר מין במינו
להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו י כיצד שאור של
חיטים שנפל לתוך עיסת חיטים ויש בו כדי לחמץ
בין שיש בו לעלות באחד ומאה בין שאין בו
לעלות באחד ומאה אמור . אין בו לעלות באחד
ומאה בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי
לחמץ אמור . להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו
כיצד ג' גרים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן
מעם בין שיש בהן כדי לעלות באחד ומאה בין
שאין בהן לעלות באחד ומאה אמור . אין בהן בנותן
מעם בין שיש בהן לעלות באחד ומאה בין שאין
בהן לעלות באחד ומאה מותר : ג' רבי יוסי
בשם ר' חילפי רבי יונה בשם רבי שמעון בן
לקיש בתפוח עושין אותו בית שמאי : * חמץ תנינן
מי הצבע פוסלין אותו בשלשת לוגין ואין פוסלין
אותו בשינוי מראה . אבא , בר' דרב נחמן דברי
רבי מאיר משום שאיבה ניכרת. רבי חונא בשם
רבי אבא אתייא דרבי מאיר כבית שמאי כמה
דבית שמאי אמרי משום חיסוך מחמץ כן דברי
מאיר אמר משום שאיבה ניכרת . עד כדון דברי
שיש בו חיסור ומומאה. יש בו מומאה ואין בו
איסור מהו . חמץ ממנו למקום אחר נעשה זה
אמור וזה אמור . ריבה על הראשון וביטלו נעשה
עיקר

לכאסי : סאה תרומה וכו' . אמר רבי אלעזר לית כאן וכו' כסיפא
דקמי' למאחיס לית כאן לטוך מאחיס וכו' והכל כדפרישנא במתני'
הלכה ג מתני' כל הממחץ והמתבל והמדמע . כלומר דכאן
כא להשמיענו דהי שישורין שאמרו חכמים
בנתעבד לחיסור כהיתר מין במינו
דבתרומה השיעור בלמוד ומאה
וכעולה ובכלאי הכרם בלמוד
ומאחיס כל זה דוקא בשלא היה
חליסור דבר שהוא ממחץ או מתבל
או דבר חשוב ולא נתפטר דומע
בטוך היתיר אלל עומד כמות
שהו אלל אם זה החיסור דבר שהוא
ממחץ או מתבל או אם הוא דבר
חשוב ונדמע כדוך היתיר כל זה בין
בתרומה ובין בערלה וכלאי הכרם
אסור בכל שכן ולפי שיש בזהיתר
כשישור חסר כמין במינו אלל כמין
בשארית מיט הכל בטוח טעם הוא
דמפרש לם במתני' דלקמן :

בית שמאי אומרים אף מטמא . אם
הוא דבר ממחץ או מתבל והוא
סאה אפ"י שאין בו כביצה שהוא
שיעור קומחה לחסיון למטא אחרים
מכיון שהוא ממחץ או מתבל מטמא
אף בפחות מכשיעור : ובית הלל
אומרים לגולם אינו מטמא האלל
לאחרים עד שיהא בו כביצה . ואין
חילוק בין אם הוא דבר ממחץ
ומתבל או לא : שאלתי את שמאי
הזקן . מה הוא אומר בדבר זה והודה
ואמר לגולם אינו מטמא עד שיהא
בו כביצה וככ"ה :

ג כחפוז עושין אותו ז"ל .
תפוז עשיתי לעיל בפרק א'
דתרומות בהלכה ב' תפוז שריסקו
ונתנו לטוך עיסה וחימלה כרי זו
אסורה וכלומר כמו כאן ק' הוא
בתפוז דמטו דתמרו ז"ל כאן
דכל שהוא חסר בחימוץ אף בפחות
מכשיעור ק' הוא מטמא אפי' פחות
מכשיעור כן מני סברי בתפוז שאם

הוא סמא מטמא אף בפחות מכשיעור וקמ"ל דלפי"ג דחימוץ דהפוח
אינו כ"כ כמו חימוץ דשאר וכה"ג דהא אשכחן דפליגי ר' יוסי לעיל שם
בהפוח ומסיר כחמתן כתיבוי אפי' הכי לב"ש דמתמרי דבר הממחץ אף

למנין קומחה ממחירי גמי כמו כן בהפוח : פמן תנין . כפרק ז' דמקולות ר' יוסי אומר מי אלכס פוסלין את המקוה בז' לוגין כאלר
מיס וכן פוסלין אותו בשינוי מראה שאפ"י שגשגה מרתיס התיס מחמת אלכס אם אין בהן ג' לוגין איין פוסלין ור' מאיר בתוספתא
שם פליגי עליה וכו' דפוסלין בשינוי מראה וכדמפרש אבה בריה דרבי נחמן לפעמים דר"מ דס"ל משום שאיבה ניכרת דהואיל והשינוי מראה
ניכר פוסל בשאיבה אפי' אין בהם ג' לוגין שהוא שיעור הפוסל בשאיבה : אחיה דר"מ ככ"ס . דהכא דמטו דכ"ס אמרי משום חיסוך ממחץ
כלומר הואיל והוא דבר שהוא של חימוץ וממחץ לאחרים ק' הוא מטמא לאחרים אפי' פחות מכשיעור דשינוי טעם מלתא היא כן מני ר"מ דס"ל
דפוסל משום שאיבה ניכרת משום דשינוי מראה מילתא היא דכל שגשגה מחמתו או בטעם או במראה לא נטו בו כשיעור : עד כדון דבר שיש בו
חיסור ומומאה . לב"ש הוא דמיכתי' ליה דעד כאן לא אמרו שהוא מתיירא בפחות מכשיעור אללה הואיל והוא דבר שיש בו חיסור ומומאה וכדקאמר
ר' חננה אליבטייה דמכיון שהוא חימוץ ממחץ או חיסור ומומאה יש בו עומאה ואין בו חיסור מהו . מי
אמריין דדוקא קאמר משום חימוץ ממחץ דכשהוא ממחץ וחסור לדבר אחר או הוא ממנו ז"כ או דילמא דה"ק דמכיון שאם הוא חסור ויש בו
חימוץ ממחץ וחיסור הוא לדבר אחר ק' אם הוא סמא מטמא לדבר אחר ואפ"י שאין בו חיסור ולא נפשטה הבטיע לב"ש : חימוץ ממש למקום
אחר וכו' . כלומר הא דהו פשיטא לן דאם נתחמץ הדבר אחר מחמתו וטוב ניטל החיסור ממחמתו מהמקום אחר שניתן לאמריין דבר זה שהיה
כבר חסור והי שנתחמץ ממנו ואפ"י שגשגו ניטל ממנו ומתוך הסיפא דלמקן נקט לם : ריבה על הראשון וביטלו . אם אחר שניטל דבר ממחץ
מהמקום אחר ריבה דבר היתר פלו וניטלו שגשגו אין בחליסור כדי לתקן נעשה עיקר פטילה ופטילה עיקר בלמוד העיקר והוא הראשון
נעשה עכשיו פטילה לסקני שנתחמץ ממנו והשינוי היה פטילה לו נעשה עכשיו חסר וטמא כהראשון ויש בו כדי לתמו לחסור :

הפנים
דכל סמחין ומתבל מדמע הוא כחפוז כמו בערלה וכלאי הכרם . ולפיכך דמפרש
דקמ' סוף ל"ה וז"ל פי' כפרק ד' כנסה דף ז' משום מכלל חסיון ותרומה
יחד וכו' פי"ז ויתר נוח לפרש סמחין' כמו סלפדנו דמכרי סמכ"ס כחבורי כריס פרק
ז' סה"ל ח"ל' שכתב כל הסופורים כלנו שניהו חמטין דבר חליסור שנהכר כמיט
פחותר בשלא היה סדכר כחבור מתמן או מתבל לו דבר חשוב שהוא טמא כמות שהוא
ולא נתפטר ונדמע דבר כחבור אלל אם היה מתמן או מתבל לו דבר חשוב הוא
ככל התור . וכלא שכן היה כחבור לפרש לפיכך דמפת' לפי דכרי כלל וכו'
כחפוז כפניס ויתא ליתא דמפת' וכן הוא כיון דבר חשוב פירשט ומתורג ולא
ניכר כול חסיונו ובכל הוא כשיעור לפי שם סמח' לפי שאמרו חכמים כשיעורין
והו שמונ'ר ליון דבר חשוב כפרק דלקמן וכן כתיבו שם כה: שיעור לקמן ולפי
דפריש' :

מראה
של פרלה הייה שולל סוף ועוד של כ"ל הכרם כמו שביארנו וכו' פכ"ל וע"כ לפי מהו
שפירשנו שולל סוף לפי דבריו ומתוכו כחבור מני שרלא שחור בו פתס שכתב כאן
כשיעור כן שיה דמני' פ"ה וסוף המיה כר"ל' של דברי שאלת' סמכ"ס שם
דברי הרשב"ם כחבורים שיש וסכס והלל דכריס שפויים סס אלל שייכונתלי' אינו
מתייס שפוח' וז' דקאמר ר"ל אשכ' מני' לא לתוך ר' אלל לתוך קמ"ס אללה אפי'
ז"ל הנכסל חליסור קמ"ס וטור היסא דשל ריבא התפוחה משלל את כערלה פירש כמו
שחור ר"ל כחבורתו לא לתוך ק' אלל לתוך נ"ס ובסיפא לא תם לדברי ר"ל ויכרס על
דרך חסרם פכ"ל ר"ל מ' כחבורה לקמ"ס דמט ונת לא דר"ל גם כחסיפא דברי ר' יוסי
מפרשין לפי דבריו של נשולל ההלכות של החיסור כהן שיפאל וסכל כחבורתו ומתורג :
כ"כ כחמתן ומתבל והמדמע וכו'. כר"ל פי' כאן על דרך סרפכ"ס כשיעורו כחפוז דר"ל

שנינו נוסחאות (ט"ז) שנפלה למאה כדיו שנפלה לתוך סאה . (ט"ט) דוסהאי נדיו דוסהי . (ש"ז) בהן כדי לעלות נדיו בהן לחעלות .
שלח 24

עין משפט
בר מצוה
כ"ו
א"ר יונה זורכה להרא דרשב"ל ר"ל יט לפיין כהא דרשב"ל לא כן סברין מימר
כו"פ הנה רשב"ל ור"י פליגי אה"ר ר"מ פליגי על פנא מטיקרא או לא
דרשב"ל ס"ל דלוי פליגי רק כשהשביח ואח"כ פנא אכל כפנא מטיקרא או ור"י
ס"ל דבחרתי פליגי דלוינו כשהשביח ואח"כ פנא פליגי ר"מ ואפילו כפנא מטיקרא
פליגי ר"מ ולפי' בפתחיהו דידן דנתחמך תחלה ע"י שאור של חולין ואח"כ פ"י
שאור של תרומה או דנתחמך ע"י חולין
כל זורכה א"כ הוי התרומה פנא מטיקרא
אבל או לא דנתחמך כל זורכה הוי השביח
ואח"כ פנא וע"כ כזה נתלקו רשב"ל ור"י
דלרי' אפילו בנתחמך פ"י חולין כל זורכה
פליגי ר"מ ולרשב"ל דוקא בלא נתחמך
כל זורכה דהוי השביח ואח"כ פנא אכל
בנתחמך כל זורכה פ"י חולין אפי' ר"מ מודה
וע"י קאמר ר' יונה דלריבין לעיין
דלריבין כהא דרשב"ל דקאחרינן מה
פליגין בשחימין זה כל כחו וזה כל כחו
ונפל שאור של חולין תחיל' היר' דפנא מטיקרא
הוי ג"כ כמו שהשביח ולבסוף פנא וכדמטיק
ואפי' נפל שאור של חולין פנא נעשה כמו
השביח מטיקרא ואח"כ פנא וכו' דר"מ
לא שביח הוי השביח ואח"כ פנא הוי פנא
כו"פ ר"ל דפנא מטיקרא הוי כמו שהשביח
ולבסוף פנא ומדבריו דהוין סברין מימר
מוכח אפילו נפל שאור של חולין תחלה
דהוי פנא מטיקרא נעשה כמו שהשביח
ולבסוף פנא והוא כר"י וע"י חור' ר' יונה
ואמר דלף בשחימין כל כחו מ"מ האשה
הואת אינה מתחלה כל זורכה משיירת
היא כ"כ ואותו כ"כ הוא נעשה כמו
שהשביח ולבסוף פנא אכל כפנא מטיקרא
אפי' ר"מ מודה וכרשב"ל וע"י פריך הגמ'
וקפאי חילי השביח ולא פנא פנא כלום
הוא בתמי' ר"ל דע"כ איתו כ"כ לומר
נתבטל וע"כ דמלריבין הסיגוס דלכסוף
וע"כ ס"ל דלפילו לפנא פני אוסר
דלא כיון דלא השביח מטיקרא אלא כ"כ
לאו כלום הוא בלא הפנא דלאח"כ וא"כ
סוף סוף מודה דלר"מ אסור אפילו כפנא
מטיקרא וזה משום השבת מטיקרא
דנעשה לאו כלום הוא וא"כ דלא כרשב"ל.
וזירושיתו הוא קת' כדרך המפרשים
הס"מ ומר"א"ל ו"ל רק תבדיר יותר.
ודע

גליון
הש"ס
רציון
ידרשלים

אשמוני שגלו
לחוק סבור
ע"י כה"ס
המו' סק"ו
ובאחרונים:

א"ר יונה זורכה להרא דרשב"ל ר"ל יט לפיין כהא דרשב"ל לא כן סברין מימר
כו"פ הנה רשב"ל ור"י פליגי אה"ר ר"מ פליגי על פנא מטיקרא או לא
דרשב"ל ס"ל דלוי פליגי רק כשהשביח ואח"כ פנא אכל כפנא מטיקרא או ור"י
ס"ל דבחרתי פליגי דלוינו כשהשביח ואח"כ פנא פליגי ר"מ ואפילו כפנא מטיקרא
פליגי ר"מ ולפי' בפתחיהו דידן דנתחמך תחלה ע"י שאור של חולין ואח"כ פ"י
שאור של תרומה או דנתחמך ע"י חולין
כל זורכה א"כ הוי התרומה פנא מטיקרא
אבל או לא דנתחמך כל זורכה הוי השביח
ואח"כ פנא וע"כ כזה נתלקו רשב"ל ור"י
דלרי' אפילו בנתחמך פ"י חולין כל זורכה
פליגי ר"מ ולרשב"ל דוקא בלא נתחמך
כל זורכה דהוי השביח ואח"כ פנא אכל
בנתחמך כל זורכה פ"י חולין אפי' ר"מ מודה
וע"י קאמר ר' יונה דלריבין לעיין
דלריבין כהא דרשב"ל דקאחרינן מה
פליגין בשחימין זה כל כחו וזה כל כחו
ונפל שאור של חולין תחיל' היר' דפנא מטיקרא
הוי ג"כ כמו שהשביח ולבסוף פנא וכדמטיק
ואפי' נפל שאור של חולין פנא נעשה כמו
השביח מטיקרא ואח"כ פנא וכו' דר"מ
לא שביח הוי השביח ואח"כ פנא הוי פנא
כו"פ ר"ל דפנא מטיקרא הוי כמו שהשביח
ולבסוף פנא ומדבריו דהוין סברין מימר
מוכח אפילו נפל שאור של חולין תחלה
דהוי פנא מטיקרא נעשה כמו שהשביח
ולבסוף פנא והוא כר"י וע"י חור' ר' יונה
ואמר דלף בשחימין כל כחו מ"מ האשה
הואת אינה מתחלה כל זורכה משיירת
היא כ"כ ואותו כ"כ הוא נעשה כמו
שהשביח ולבסוף פנא אכל כפנא מטיקרא
אפי' ר"מ מודה וכרשב"ל וע"י פריך הגמ'
וקפאי חילי השביח ולא פנא פנא כלום
הוא בתמי' ר"ל דע"כ איתו כ"כ לומר
נתבטל וע"כ דמלריבין הסיגוס דלכסוף
וע"כ ס"ל דלפילו לפנא פני אוסר
דלא כיון דלא השביח מטיקרא אלא כ"כ
לאו כלום הוא בלא הפנא דלאח"כ וא"כ
סוף סוף מודה דלר"מ אסור אפילו כפנא
מטיקרא וזה משום השבת מטיקרא
דנעשה לאו כלום הוא וא"כ דלא כרשב"ל.
וזירושיתו הוא קת' כדרך המפרשים
הס"מ ומר"א"ל ו"ל רק תבדיר יותר.
ודע

סברין מימר . עניי השיבה הו חולין לפרש דמנה פליגין בגוונא
דכסיפא הוא דפליגי בשחימין זה כל כחו וכן זה כלומר ששבתה השאור
של היתר וכן של האסור שגפול אח"כ עד שיחמך כל כחו ושגפלו
השאור של חולין תחלה דכהא הוא דפליגי ר"מ וס"ל דריבין שהרי כבר
נתחמלה לגמרי מתחת השאור של
היתר וכשכ"ל אח"כ השאור של אסור
לחובה אינו אלא פנא להעיסה :
אבל אם נפל שאור של תרומה
תחלה . לתוכה כבר נתחמלה כשל
התרומה וה"ה שכל בלתי הכרס
ואפי"ג שאח"כ נפל לחובה שאור של
היתר אסור לכ"ע דאף ר"מ מודה
בכה"ג שהרי יש כאן השביח מתחת
האסור לבדו וכן ברישא לא פליגי
ר"מ שהרי אין כאן חימך זה והו
כל כחו : כל טעמי טעמים בין לפנא
בין לשבת וכו' . והוספתא היא בפ"מ
דהרומות והובא לעיל בפ"ה דתרומות
ההלכה ב' : רשב"ל אמר מה פליגין
וכו' . כלומר ריש לקיש ס"ל דלא
פליגי ר"מ בפנא בתחלה אלא חוקא
אם יש כאן השביח בתחלה מתחת
האסור ואפי"ג שאח"כ הוא פנא
כהא הוא דפליגי וס"ל לר"מ דאסור
אכל אם פנא בתחלה והף שהשביח
אח"כ אף ר"מ מודה שמוחר שהכל
הולך אחר בתחלה : ר' יוחנן אמר
לא שניא וכו' . כלומר בין שהשביח
בתחלה בין בסוף אלא שאפי"ג יש
כאן ג"כ פנא כהא נמי המחלוקת
ולר"מ אסור ולקמן מטיקרא לריב"ז
דר"מ דאפי' פנא מתחלתו עד סופו
פליגי ר"מ דס"ל דנתון טעם לפנא
הס
תמן תנין . בתרומות שס : שעורים . של תרומה שגפלו לחך הכור של מים אף על פי שהבאישו המים מתחת השעורים מותרין הם
דעוקן טעם לפנא הוא : והוא מתני' מה היא . כלומר דמסקפא ליה להס"מ להאי דר' יוחנן אליבא דר"מ היכי קאמר או ימא דלא פליגי
אדר"ל אליבא דר"מ אלא בפנא בתחלה ולבסוף השביח דר"ל ס"ל אליבא דר"מ דמודה דמוסר ור' יוחנן ס"ל דאף כהא פליגי ר"מ דמכיון
דיש כאן השביח מתחת האסור לא איכפת ליה בין אם הוא בתחלה או בסוף ואסור אבל היכא דליון כאן שבת כלל וכמו דהא מתני'
דתרומות שהשעורים פוגמין את המים מתחלה ועד סוף ס"ל דאסור והייט דכתיב הוי מתני' דתרומות אליבא דמאן היא : ר' יוחנן אמר במחלוקת . כלומר
בכל מקום ואפילו כפנא מתחלה ועד סוף ס"ל דאסור והייט דכתיב הוי מתני' דתרומות אליבא דמאן היא : ר' יוחנן אמר במחלוקת . כלומר
היא דלא אחיא כר"מ אלא כר"ש אבל לר"ש בן לקיש מתני' דתרומות אליבא דמאן היא : ר' יוחנן אמר במחלוקת . כלומר
דר' מאיר דמוסר ומכ"כ בפנא מתחלה ועד סוף : ר' יוסי בר' בון וכו' . כלו' וכן פי' רבי יוסי בר' בון דשמועאל ו דלמורא דלר' יוחנן
בכל מקום הוא דפליגי ר"מ ומתני' דתרומות מוקי לה במחלוקת ורשב"ל מוקי לה כדברי הכל . עד כאן מה דגרסינן לעיל בתרומות שס : א"ר
יונה זורכה להרא דרשב"ל . כלומר לרי' דקדקו אחריי דקפאי או על דא דקאמר דכשהשביח האסור בתחלה ואח"כ הוא דפנא כהא הוא דפליגי
ר"מ וא"כ זה זכר דכסבורה בני השיבה לפרש הפלוגתא דמתני' דידן דהא לא כן סברין מימר מה פליגין וכו' בדלעיל דמוקי לפלוגתיהו
במתני' הכא בשגפול שאור של חולין תחלה בחוקא והשפא קפאי לריש לקיש כדמטיק ואזיל : ואפי' נפל שאור של חולין תחלה נעשה כמו
שהשביח מטיקרא ואח"כ פנא . בתמי' דהיאך נעשה כאן כמו שהשביח האסור מטיקרא ואח"כ הוא דפנא הרי כשגפול השאור חולין תחלה
ונתחמלה העיסה א"כ בשגפול האסור אח"כ הוא ליה פנא מטיקרא שאור שהעיסה נתחמלה כל שארית מוסוף אח"כ בשאור אהה שוגמה
ואפי"ג פליגי הת"ק דר"ש דהוא ר"מ וס"ל דאסור והא לר"ל מודה הוא ר"מ בפנא ואח"כ השביח ומכ"כ כאן דליון האסור משביח אלא
שוגם : חור' ר' יונה ואמר . דהא לא קפאי לריש לקיש דאיכא למימר דהייט טעמא דר"מ דהוא הת"ק דמתני' לפי שהשפא הואת אין דרכה
להיות מתחמלה כל זורכה בתחלה אלא שמשירת היא כל שהוא שלא נתחמך דחוששם היא שמה נתחמך יוסר מדאי והלכך בשגפול השאור של
חולין בתחלה אמרינן דמתחמל לא הניחה האשה להתחמך את כל העיסה ושיירה כל שהוא והשפא אותו כל שהוא ועשה כמו שהשביח ולבסוף
שוגם וכו' כלומר דשגפול אח"כ שאור של האסור לתוך העיסה משביח האסור מטיקרא ואח"כ הוא דפנא הרי כשגפול השאור חולין תחלה
האסור והוי כמו שהשביח ולבסוף פנא ולפיכך אוסר ר"מ : וקפאי . חור' הגמ' ויאמר דמ"מ קפאי לריש לקיש : אלו השביח ולא פנא שמה
כלום הוא . בתמי' כלומר דהיאך הוא שמתחמך אותו כל שהוא דא"כ הרי כאן כמו שהשביח אותו כל שהוא ולא פנא כלל וכלל דהא מטיקרא לא נתחמך
השאור של האסור אח"כ הוא שמתחמך אותו כל שהוא דא"כ הרי כאן כמו שהשביח אותו כל שהוא ולא פנא כלל וכלל דהא מטיקרא לא נתחמך
והשפא מתחת האסור נתחמך הוא ושמה כלום הוא הוי אוקימתא דהא מסוין שאין כאן פנא לאסור כל שהוא אלא שבת בלבד מכה האסור כלום
אילמךר' למימתי דאסור ועוד וכו' היאך פליגי ר"ש בתחתי' וס"ל דמוסר הא מיהא בראשו כל שהוא אין כאן טעם טעם לפנא כלל ואמאי מותר
אלא דלוי לא מיתוקמא מתני' בכה"ג כלל וקפאי לריש לקיש : ר' יונה כתיב מה בין שבת מזה ומזה כו' . השפא מהיר לפירושי טעמא להא דקאמר
לעיל הויין סברין מימר דמה פליגין ס"ק ור"ש בגוונא דסיפא הוא דפליגי ובשחימין זה זה כל כחו וכו' כדפרישית לעיל דלר"ש הויין קך סיפא כמו
שפנא מזה ומזה שהרי נתחמלה יוסר מדאי מתחת שאור היתר והאסור אבל ברישא דאכתי לא חימך היתר אלא שיש בהיתר כדי לתמן ובהאסור
כדי לתמן והייט שבת מזה ומזה ולפיכך כתיב ר' יונה מה בין גוונא דרישא לגוונא דסיפא דכסבורה למימר דר"ש בהסיפא דוקא הוא דפליגי ולא ברישא
ומאי שנה אם העיסה בא גס מהאסור כמו מן היתר לבין השבת בא גס מההיתר כמו מן האסור הרי בין קך ובין קך לא נגמר דהרי אלא מכה שניק;

א"ר יונה זורכה להרא דרשב"ל ר"ל יט לפיין כהא דרשב"ל לא כן סברין מימר
כו"פ הנה רשב"ל ור"י פליגי אה"ר ר"מ פליגי על פנא מטיקרא או לא
דרשב"ל ס"ל דלוי פליגי רק כשהשביח ואח"כ פנא אכל כפנא מטיקרא או ור"י
ס"ל דבחרתי פליגי דלוינו כשהשביח ואח"כ פנא פליגי ר"מ ואפילו כפנא מטיקרא
פליגי ר"מ ולפי' בפתחיהו דידן דנתחמך תחלה ע"י שאור של חולין ואח"כ פ"י
שאור של תרומה או דנתחמך ע"י חולין
כל זורכה א"כ הוי התרומה פנא מטיקרא
אבל או לא דנתחמך כל זורכה הוי השביח
ואח"כ פנא וע"כ כזה נתלקו רשב"ל ור"י
דלרי' אפילו בנתחמך פ"י חולין כל זורכה
פליגי ר"מ ולרשב"ל דוקא בלא נתחמך
כל זורכה דהוי השביח ואח"כ פנא אכל
בנתחמך כל זורכה פ"י חולין אפי' ר"מ מודה
וע"י קאמר ר' יונה דלריבין לעיין
דלריבין כהא דרשב"ל דקאחרינן מה
פליגין בשחימין זה כל כחו וזה כל כחו
ונפל שאור של חולין תחיל' היר' דפנא מטיקרא
הוי ג"כ כמו שהשביח ולבסוף פנא וכדמטיק
ואפי' נפל שאור של חולין פנא נעשה כמו
השביח מטיקרא ואח"כ פנא וכו' דר"מ
לא שביח הוי השביח ואח"כ פנא הוי פנא
כו"פ ר"ל דפנא מטיקרא הוי כמו שהשביח
ולבסוף פנא ומדבריו דהוין סברין מימר
מוכח אפילו נפל שאור של חולין תחלה
דהוי פנא מטיקרא נעשה כמו שהשביח
ולבסוף פנא והוא כר"י וע"י חור' ר' יונה
ואמר דלף בשחימין כל כחו מ"מ האשה
הואת אינה מתחלה כל זורכה משיירת
היא כ"כ ואותו כ"כ הוא נעשה כמו
שהשביח ולבסוף פנא אכל כפנא מטיקרא
אפי' ר"מ מודה וכרשב"ל וע"י פריך הגמ'
וקפאי חילי השביח ולא פנא פנא כלום
הוא בתמי' ר"ל דע"כ איתו כ"כ לומר
נתבטל וע"כ דמלריבין הסיגוס דלכסוף
וע"כ ס"ל דלפילו לפנא פני אוסר
דלא כיון דלא השביח מטיקרא אלא כ"כ
לאו כלום הוא בלא הפנא דלאח"כ וא"כ
סוף סוף מודה דלר"מ אסור אפילו כפנא
מטיקרא וזה משום השבת מטיקרא
דנעשה לאו כלום הוא וא"כ דלא כרשב"ל.
וזירושיתו הוא קת' כדרך המפרשים
הס"מ ומר"א"ל ו"ל רק תבדיר יותר.
ודע

מראה הפנים
כ"ג ונתני טעמים בין (פנא בין) אכתי וכו' . עיין (ליל כ"ג) דתרומות הלכה ב'
ובמקום אחר יצונו שם כפ"י וכן תחלה מובא הכל וזה שלמד מהס"מ הוא
ליל' כפ"י :
הוא
שניי נוסחאות (ש"ה) כשחימין כד"י בשחימין . (ש"ה) כשחימין כד"י בשחימין .
ערלה 26

א"ר יונה זורכה להרא דרשב"ל ר"ל יט לפיין כהא דרשב"ל לא כן סברין מימר
כו"פ הנה רשב"ל ור"י פליגי אה"ר ר"מ פליגי על פנא מטיקרא או לא
דרשב"ל ס"ל דלוי פליגי רק כשהשביח ואח"כ פנא אכל כפנא מטיקרא או ור"י
ס"ל דבחרתי פליגי דלוינו כשהשביח ואח"כ פנא פליגי ר"מ ואפילו כפנא מטיקרא
פליגי ר"מ ולפי' בפתחיהו דידן דנתחמך תחלה ע"י שאור של חולין ואח"כ פ"י
שאור של תרומה או דנתחמך ע"י חולין
כל זורכה א"כ הוי התרומה פנא מטיקרא
אבל או לא דנתחמך כל זורכה הוי השביח
ואח"כ פנא וע"כ כזה נתלקו רשב"ל ור"י
דלרי' אפילו בנתחמך פ"י חולין כל זורכה
פליגי ר"מ ולרשב"ל דוקא בלא נתחמך
כל זורכה דהוי השביח ואח"כ פנא אכל
בנתחמך כל זורכה פ"י חולין אפי' ר"מ מודה
וע"י קאמר ר' יונה דלריבין לעיין
דלריבין כהא דרשב"ל דקאחרינן מה
פליגין בשחימין זה כל כחו וזה כל כחו
ונפל שאור של חולין תחיל' היר' דפנא מטיקרא
הוי ג"כ כמו שהשביח ולבסוף פנא וכדמטיק
ואפי' נפל שאור של חולין פנא נעשה כמו
השביח מטיקרא ואח"כ פנא וכו' דר"מ
לא שביח הוי השביח ואח"כ פנא הוי פנא
כו"פ ר"ל דפנא מטיקרא הוי כמו שהשביח
ולבסוף פנא ומדבריו דהוין סברין מימר
מוכח אפילו נפל שאור של חולין תחלה
דהוי פנא מטיקרא נעשה כמו שהשביח
ולבסוף פנא והוא כר"י וע"י חור' ר' יונה
ואמר דלף בשחימין כל כחו מ"מ האשה
הואת אינה מתחלה כל זורכה משיירת
היא כ"כ ואותו כ"כ הוא נעשה כמו
שהשביח ולבסוף פנא אכל כפנא מטיקרא
אפי' ר"מ מודה וכרשב"ל וע"י פריך הגמ'
וקפאי חילי השביח ולא פנא פנא כלום
הוא בתמי' ר"ל דע"כ איתו כ"כ לומר
נתבטל וע"כ דמלריבין הסיגוס דלכסוף
וע"כ ס"ל דלפילו לפנא פני אוסר
דלא כיון דלא השביח מטיקרא אלא כ"כ
לאו כלום הוא בלא הפנא דלאח"כ וא"כ
סוף סוף מודה דלר"מ אסור אפילו כפנא
מטיקרא וזה משום השבת מטיקרא
דנעשה לאו כלום הוא וא"כ דלא כרשב"ל.
וזירושיתו הוא קת' כדרך המפרשים
הס"מ ומר"א"ל ו"ל רק תבדיר יותר.
ודע

בגד שצבעו פרק שלישי ערלה

עין משפט
בר מצוה

לא תורע כלאים וכגד כלאים שפסנו לא יעלה עליך הקיש כלאי זרעים כו'.
כ' גי' הגר"א ו"ל כ"י"ק :
תני אין עושין עם הכלאים בכל כלאי פוקרין עשו. כן גי' הגר"א ו"ל כ"י"ק :

גליון
הש"ס
וציון
ירושלים

ג'ין כלאי
הכרם וכו'. ע'
כחוס' כ"י"ז
דף סג ע"ב
ו"ל אין עושין
עם כלאי
הוכיחו דברי
הרובנא אלן
ג'י' במהר"ם
מלונין ס'
וכדמוני' :

לא תורע כלאים וכגד כלאים שפסנו לא יעלה עליך הקיש כלאי זרעים כו'.
כ' גי' הגר"א ו"ל כ"י"ק :
תני אין עושין עם הכלאים בכל כלאי פוקרין עשו. כן גי' הגר"א ו"ל כ"י"ק :

גליון הש"ס וציון ירושלים

ברחמי ובסייעתא דשמיא

המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובהרותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כן כלאים בהרין לארץ. שמואל פתר מתני' אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ כן כלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובהרותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כן כלאים בהרין לארץ. כלאי הכרם הא כלאי זרעים סותר. ר' יוחנן פתר מתניתא אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ כן כלאי פרס בין בכלאי זרעים. אבל עירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובהרותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ ישראל כן כלאים בהרין לארץ בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים :

הדרן עלך בגד שצבעו וסליקא לה מסכת ערלה

כד נחתון מעריביא דתמן אמרונה בשם רבי יוחנן וקיימננה את חקותי תשערו בהמתך לא תרביעי. כלאים שדך לא תורע כלאים וכגד כלאים שעמשו לא יעלה עליך הקיש כלאי זרעים לכלאי בנדים וכלאי בהמה מה כלאי בנדים וכלאי בהמה שאין תלוין בארץ ונחנין בארץ ונחנין בארץ לארץ אף כלאי זרעים אע"פ שהן תלוין בארץ נחנין בארץ ונחנין בארץ. חד בר נש זרע חקליה שעורין ולפת. עבר חנין גוביתא ועקרין. אתא עובדא קומי שמואל וקנסיה. דתני אין עושין עם ישראל בכלאים אבל עוקרין עמו ככלאים ספני שהוא ממעט בעבירה. תני י אין עושין עם הגוי בכלאים בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובהרותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כן כלאים בהרין לארץ. שמואל פתר מתני' אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ כן כלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובהרותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כן כלאים בהרין לארץ. כלאי הכרם הא כלאי זרעים סותר. ר' יוחנן פתר מתניתא אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ כן כלאי פרס בין בכלאי זרעים. אבל עירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובהרותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ ישראל כן כלאים בהרין לארץ בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים :

וחד מפרש להא לטעמיה למאי דאמרו לעיל דשמואל פתר להאי ברייתא אין עושין עמו וכו' וברייתא דתני כשם וכו' דאין כלאי ישראל קאי והייט כלאי הכרם דוקא דבהן גזרו בח"ל הא כלאי זרעים מותר לזרוע בח"ל כדקאמר לעיל : ר' יוחנן פתר להאי מתניתא אין עושין עמו. כלומר ברישא מפרש לה כדשמואל דבהסוספתא לא גרים אלא אין עושין עם הגוי בכלאים ומהר"ם לה דבין כללוי הכרם ובין כללוי זרעים אין עושין עמו אבל להאי כשם שכלאים בהרין וכו' דהסיפא מפרש ר' יוחנן לטעמיה : כללוי כרם הא כללוי זרעים. כלומר הא דקאמר כשם שכלאים בהרין כללוי הכרם גמי מיתפרשא דשפיהן אסורין הן בלחן אבל הא דמסיים כך כללוי כרם כללוי זרעים הוא דאיתרע מהיקשא דלעיל לר' יוחנן דהך לא מורע כפייה החם אבל כלאי הכרם ס"ל דלא איתסרין בחוזה לחן :

הדרן עלך בגד שצבעו וסליקא לה מסכת ערלה בריך רחמנא דסייען מריש ועד כען

טראה הפנים

על פה דבכח ומותר לומר וכו' והלא חף המקיים לוקח וכו' וקוביא זו אינה מוכרחה דלא אמרו אלא המקיים כחם שובע הוא כעלמו וכן כח"ם ארץ חסר שאל יגש וכו' ג"כ יש לומר דאיתר לאכרי שפטה חי כל או אלא וקוביא כ"י (לאורס קשיא היא דאיתר לנכרי באיסור לא כשיא דלא איתכתיב כח"ם דף ו' והוחזק וישן כחם סבכיה פכ"ט כחם סכ"י קורקום לפרס כשדכו כל הנכרי וכו' ואין פ' או סובל כלל לנכרי הרמב"ם שכתב לזרוע וכו' והיה נכון ומלוח להרן זה למאי שכתבי כריס פ"ה דכלאי דנלא מדברי רש"י ו"ל נקידוין דף ל"ט דאיסור לאו דכלאי זרעים ג"כ כחוסנה יד הוא כמו כללוי דכלאי הכרם וכן נראה לדעת הרמב"ם שכתב בריש הפרק שם הורע שם מיני זרעים כחתי כח"י לוקח שג"ל שדך לא מורע ומלא מורע משמע דוקא אם הם כחתי כח"י זרעים כחוסנה שם וכו' כחם אחר זה אין כחן איסור לאו מן הכורס אלא דמי' אחר הוא והלכך מותר לומר להגוי לזרוע לו כלאי זרעים כחם אחר זה דכח"ג לא מספק ליה לה"ש כח"ם כח"ם כח"ם אלא במקום איסור לאו דוקא וכו' סודאם (לפניו לתי דכרי ולעמו וישן כח"ם שכתב כריס פ"ה דכלאי כח"י :

סליק פראק כפיצתא דשמיא
שוניי נוסחאות (ס"ה) כד נחרין נדיו בר נחתון וכי"ל בר נחתום. אמרונה כ"י אמתחא. (ט"ס) שמואל כ"י יוסה. (פ"ג) זרעים כ"י זרעים אסור